

**Mbete kí Pol ndàngì adi
Ròm-je
Ta-je kí dɔ mbete-ti kí Pol
ndàngì adi Ròm-je**

Njèkɔwkulə Pol ndàngì mbete kin adi njékadi mɛɛ-dé Jèju Kristi kí d'isi bebo Ròm-ti. Ɛ pa sɛ-dé ta kí sɔbi dɔ néndó-je-ti kí boy n̄a-n̄a titi ta kí sɔbi dɔ kadmɛɛ je bè kin ya kete mɔki rəm, néndó kí sɔbi dɔ dow-je lay kí d'a koy kdɔtalə ra kí 'ra majal d'osi-né ta Lubə rəm, néndó kí sɔbi dɔ toji kí Lubə toji ramaji liə mɛɛ kɔr-ti kí ɔr ta dɔ dow-je-ti kí d'adi mɛɛ-dé Jèju Kristi kí ingə kò tó-dé-ti dɔ kagdəsi-ti rəm, néndó kí sɔbi dɔ ndukun lə jipi-je kí toji dow-je majal lə-dé rəm, néndó kí sɔbi dɔ néra kí njururu lə Lubə rəm, néndó kí sɔbi dɔ kadmɛɛ kí ɛ bá aji-dé bi təl rɔ go ndukun-ti al rəm, néndó kí sɔbi dɔ Lubə kí adi Ndil-é kí aa njay isi mɛɛ njèkadmɛɛ-ti kí rá-rá kin rəm; Ndil kí aa njay kinlé ra sɛ-dé kaglo kisi k̀ dɔ taá-ti lə-dé adi panjiyə-dé titi-n̄a k̀ panjiyə Jèju ya ki kete par-par ('Ndó 1-11). Go-ti, Pol pa ta kí sɔbi dɔ kəm rəbi kí njururu kí njèkadmɛɛ-je d'a njiyə-né kdɔ maji kí Lubə ra sɛ-dé ('Ndó 12-16).

Mɛɛ mbete Kullə-je-ti lə njèkɔwkulə-je lé, dow à kingə ta kí sɔbi dɔ Pol kí to njèba lə Poyta kí Maji k̀ təl-é kí təl to njèkɔwkulə kdɔ kilə mbe-é k̀ lo-je lay kí donangi-ti. Dokaglo-ti kí Pol ndàngì-né mbete kin bebo Kɔrɛnti-ti lé, ɛ oo lo

kí ðebo Ròm-ti al ya ðøy; kaglo-ti liə kinlé, Ròm to ðebo kí boy itə ðebo-je lay kí ðonangi-ti rəm, to ðebo kí boy kí kɔ̀ðe-ti kí ðonangi-je lay kí gəə ðo babo Mediterane. Ɛ ɔ̀ji mɛɛ-é-ti kadi n'ow-ti n'ow n'ingə kuti njékadmɛɛ-je kí ɛ ndàngi mbete kin adi-dé. Ɛ gə dow-je madi kí nɔ̀ɔ̀ kete ngá, adi ɛ ra-dé lapiya ta tol ta mbete-ti kinlé.

Tɔ̀ji rɔ̀ k̀ lapiya kí ra

¹ Ma Pol, ngonnjèkullə lə Jeju Kristi kí Lubə ða-m adi-m m'to njèkɔ̀wkulə, bá ində-m tagay kadi m'ilə mbɛ Poyta kí Maji liə lé bá m'ndàngi mbete kin m'adi-si;

² – Poyta kí Maji kinlé, low nɔ̀ ya ɛ un mindi-é kɔ̀ ə un k̀ kəm rəbi kí rɔ̀ njépata-je kí ta-é-ti, adi ta-é tò mɛɛ mbete-ti kí aa njay nɔ̀ɔ̀;

³ to ta kí sɔ̀bi ðo Ngon-é, kí to-é dow-ti rəmə, to kí ginka-ti lə Dabidi;

⁴ ə kí sɔ̀bi ðo Ndil kí aa njay rəmə, tɔ̀si ndəl tɛɛ liə dan dow-je-ti kí d'oy ra adi toki tɔ̀ji-é ndaa-ti rəsi k̀ tógi kí ɛ lé to Ngon lə Lubə.

⁵ Jeju Kristi lé to 'Babe lə-ji. K̀ takul-é bá Lubə ra-né sə-ji maji rəm, adi j'to-né njèkɔ̀wkulə-je kɔ̀ kadi k̀ ri-é rəmə, j'adi gin dow-je lay d'adi-é-né mɛɛ-dé ə 'təl rɔ̀-dé go ta-ti liə,

⁶ adi sɔ̀i kàrè 'toi dow-je kí Jeju Kristi ða-si tɔ̀.

⁷ Mbete kinlé m'ndàngi m'adi-si, sɔ̀i lay kí Lubə ində-si dan kəm-é-ti, ða-si adi 'toi dow-je kí aai njay, kí isi ðebo Ròm-ti. Kadi ramaji, k̀ lapiya lə Bɔ̀bi-ji Lubə, k̀ 'lə 'Babe Jeju Kristi nà y sə-si.

*Bo kow koo njékadmee-je kí Ròm ra Pol na
Ròm 15:23-32*

⁸ Kete nõ né-je-ti lay lé, m'ra oiyo Lubə lə-m kɔ ta lə-si lay kɪ takul Jeju Kristi, kɔtalə poy kadmee lə-si ɔr lo kí dɔnangi-ti nè lay.

⁹ Lubə kí m'isi m'ra kullə liə kɪ mee-m kí káre-rè kɪ kəm rəbi kilə mbɛ Poyta kí Maji lə Ngon-é lé gə maji kí mee ta-je-ti kí m'isi m'pa siə lé m'nal kilə ri-si dan-ti al rəm,

¹⁰ bá taá-taá ya m'dəji-é, kadi kinə to ndigi liə rəmə, kí nè kin m'ingə tarəbi m'ow m'oo-si.

¹¹ Kɔ bo koo-si ra-m na, kadi m'ow m'adi ubəi maji kadkare-je madi lə Ndil kí aa njay kɔ kadi adi-si tógi,

¹² əse kɔ kadi j'uləi dingəm mee-na-ti kɪ takul kadmee kí səi rəm, mə rəm lay j'ori-na dɔ-ti.

¹³ †Ngankɔ-m-je kí njékadmee, m'ndigi kadi m'adi-si 'gəi kí taá-taá ya m'ɔji kow koo-si, kɔ kadi m'oo-né kandi kullə lə-m dan-si-ti titi kí m'oo-né dan gin dow-je-ti kí rangi kin bè tɔ; ngə m'ingə tarəbi al ya sar bone.

¹⁴ To kurə dɔ-m-ti kadi m'ow rɔ njékəmtee-je-ti rəm, njékəmtee al-je-ti rəm, kadi m'ow rɔ njénégə-je-ti rəm, njénégə al-je-ti rəm.

¹⁵ Gin-é kin ya bá səi kí isi bebo Ròm-ti lé, bo kilə mbɛ Poyta kí Maji dan-si-ti ra-m-né tɔ.

¹⁶ †Kɔtalə rɔ-m sɔl-m dɔ Poyta kí Maji-ti al. Poyta kí Maji lé, to tógi lə Lubə kí tɔ kɔ kaji lə dow kí rá-rá kí adi mee-é, adi to jipi-je ya kete bəy bá dow-je kí 'to jipi-je al bəy.

17 Poyta kí Maji lé bá toji ndaa-ti rəsi kí Lubə or ta dɔ dow-ti kɪ takul kadmeɛ rəm, kɔ kadmeɛ rəm, titi kí 'ndàngi-né meɛ mbete-ti kí aa njay 'panè: Dow kí njururu à kisi kəm kɪ takul kadmeɛ.*

Ta kí sɔbi dɔ majal

Ta kí sɔbi dɔ kulə dɔ ta kí tɔgrɔ-ti nangi

18 Lubə kí isi dɔrɔ-ti toji wɔngi liə dɔ dow-je-ti lay kí njékilə kuji dɔ-é-ti al, kɪ njéra né kí njururu al, kí 'to njékuti dɔ ta kí tɔgrɔ-ti nangi meɛ né ra-ti kí njururu al lə-dé;

19 kdɔtalə né kí dow-je d'a gə rɔ Lubə-ti lé, tò ndaa-ti rəsi takəm-dé-ti, kɔ Lubə ya tɛɛ kɪ dɔ-é adi-dé.

20 Kdɔtalə lo kində gin dɔnangi-ti nɔ ya né-je kí tò rɔ Lubə-ti kí to né-je kí dum koo kɪ kəm, adi to tɔgi-é kí tò sartagangi, kɪ to-é kí to Lubə kinlé toji rɔ-é kɪ takul kullə ra-é-je adi tò ndaa-ti rəsi takəm dow-je-ti.

21 †Adi ta à kɔr dɔ-dé-ti al, kɔ dɛ 'gə-é ya, ngà kɔsi bá d'ɔsi gaji-é titi kí dow à kɔsi-né gaji Lubə al rəm, 'ra-é oiyo al rəm; ngà tagir-je lə-dé kí meɛ wəy kare bá d'adi ur-dé wale, ə négə lə-dé kàrè lo ndul dɔ-ti ndi-ndi.

22 Dɛ d'oo rɔ-dé kɪ njékəmkaa-je, ngà 'to mbé-je,

23 ə dɛ 'mbati kulə riba dɔ Lubə-ti kí njèkoy al, rəmə né-je kí to takəm dow kí to njèkoy, kɪ yəl-je, kɪ dɔ-je kí nja-dé ra sɔ, kɪ dɔ-je kí njékagi nangi kin bá dɛ d'ulə riba dɔ-dé-ti.

* 1:17 1:17 Aba 2:4 † 1:21 1:21 Epe 4:17,18

24 Gin-é kin bá Lubə in̄ə-dé-né yaki adi 'ra-né né-je kí tò n̄e-n̄e kí bo-é tò meɛ-dé-ti d'ulə-né rɔsol dɔ rɔ-dé d̄e-ti ya;

25 d̄e 'mbati ta kí tɔgrɔ-ti lə Lubə kɔɔ takədi; né kí Lubə ra bá d̄e d'osi dɔ-dé nangi n̄ə-é-ti, 'pole-é, rəmə ɛ kí Njèra né-je lé bá d̄e 'mbati kɔsi dɔ-dé nangi n̄ə-é-ti; ɛ bá kɔsgaji to 'liə sartagangi. Amɛn!

26 Gin-é kin bá Lubə in̄ə-dé-né yaki adi 'ra né kɔbi-je kí bo-é ra-dé, adi dené-je d'in̄ə ngow-dé-je ə 'təl dɔ-n̄a-ti 'tò k̄i n̄a;

27 bè ya tɔ é dingəm-je kàrè, d'in̄ə dené-je ə d̄e ya bo-dé ra-n̄a adi 'təl dɔ-n̄a-ti 'tò k̄i n̄a; ɛ bá to kində kɔji kí d̄e d'ingə asi gangi kur wale lə-dé.

28 Ndigì kí 'ndigì gə Lubə kí ra-dé al lé bá Lubə in̄ə-dé-né yaki meɛ tagir-je-ti lə-dé kí majal, kɔɔ kadi 'ra né-je kí tuwə ra al.

29 Né-je kí njururu al lay ya rusi meɛ-dé n̄ji-n̄ji, meɛndul-je, k̄i kəmnda-je, k̄i né ra kí majal-je, k̄i kim-n̄a kí nḡa n̄a, k̄i tɔl dow-je, k̄i gaki-n̄a-je, k̄i meɛmajal-je, k̄i kədi dow-je;

30 d̄e 'to njékində nané-je, k̄i njékulə ta ndil dow-je-ti, k̄i njéba-je lə Lubə, k̄i njétanḡa-je, njékində kàd̄i-dé-je, k̄i njékun ta rɔ-dé-je, k̄i njétɛɛ k̄i gosi ra né-je kí maji al, k̄i njémbati təl rɔ-dé go ta-ti lə njékoji-dé-je, k̄i mbé dow-je,

31 k̄i njépata mindi-dé joo-je rəm, 'to dow-je kí ta ɔ̄ meɛ-dé kɔɔ dow-je al, [njékiŋə go ta kɔgi al-je†], k̄i njékoo kəmtondoo lə dow-je al.

† 1:31 1:31 Ta-je kí tò mbun̄ə né-ti kinlé [...] goto meɛ mbete-je-ti kí dosay kí dan-ti-je kí 'ndàngi k̄i ji-dé k̄i ta greki.

³² Dɛ 'gə ɡow kí Lubə à gangta koy dɔ dow-je-ti kí njéra né-je kí bè kin; bè ya kàrè ra-é ya par bá dɛ 'ra al, ngà d'ɔ dɔ-ti 'ndigi kì njéra-é-je bəy rəm tɔ.

2

*Ta kí gangi kí dɔ njégangta dɔ madi-dé-je-ti
Mat 7:1-5; Jak 2:12-13*

¹ †I kí njégangta ta dɔ dow-je-ti lé, i 'to ná-ná ya kàrè, ta à kɔr dɔ-i-ti al; kdɔ ta kí 'isi 'gangi dɔ dow-je-ti lé, to i ya tɔ bá 'isi 'gangta dɔ rɔ-i-ti; kdɔtalə i kí njégangta lé, i ya kàrè isi ra né-é-je lé sə-dé tɔ.

² Ə jəi j'gəi kí ta kí Lubə gangi dɔ dow-je-ti kí njéra né-je kí bè kinlé, to ta kí gangi kí njururu ya.

³ I kí isi 'gangi ta dɔ dow-je-ti kí njéra né-je kí bè kin, rəmə i ya kàrè isi 'ra sə-dé tɔ kinlé, i 'gir kí ta kí gangi lə Lubə lé, i 'a tɛɛ kəm-ti wa?

⁴ Əse ramaji lə Lubə kí n̄a, kì kisi dɔ-ti liə, kì mɛɛ kí kilə dɔ madi-é-ti liə kinlé, i 'nədi adi i 'gə kí ramaji liə kinlé isi ɔsi-i kadi in̄ə panjiyə-i kí majal kɔgi al wa?

⁵ Ngà kì kəm rəbi mɛɛndə lə-i kì mbati kí i 'mbati kiñə panjiyə-i kí majal kɔgi lé, i ya 'kəw wɔngi lə Lubə kí n̄a kì dɔ-i-ti, kdɔ ngəbi-né ndɔ wɔngi liə kí to ndɔ kí ta kí gangi liə kí njururu à toji-né rɔ-é ndaa-ti rəsi.

⁶ Ə ndɔ-é-ti kinlé bá, Lubə à kugə ná-ná kì go kullə ra-é ra-é*;

† 2:1 2:1 Mat 7:1; Luk 6:37 * 2:6 2:6 Pa 62:13

⁷ adi de kí d'uwə rɔ-dé nga 'ra maji rəm, 'sangi kɔsgaji, kì ríba, kì kiskəm kí sartagangi lé, Lubə à kadi-dé d'isi kəm sartagangi;

⁸ ngà njénajta-je, kí 'to njémbati ta kí tɔgrɔ-ti, ə 'təl rɔ-dé go néra-ti kí njururu al lé, wɔngi kí n̄a lə Lubə à kusi dɔ-dé-ti.

⁹ Dow-je lay kí d'isi ká ra né kí maji al-ti lé k̄ɔ kí n̄a, kì m̄eək̄ɔ à ra-dé; à ra jipi-je ya dɔsɔy bá à ra dow-je kí 'to jipi-je al b̄əy!

¹⁰ Kɔsgaji, kì ríba, kì lapiya à tò kɔɔ dow-je lay kí njékisi ká ra né kí maji-ti; à tò kɔɔ jipi-je ya dɔsɔy bá à tò kɔɔ dow-je kí 'to jipi-je al b̄əy!

¹¹ Kɔɔtalə rɔ Lubə-ti lé, kɔr kəm dow goto.

Ta kí sɔbi dɔ dow-je kí 'gə ndukun bá 'ra majal

¹² Dow-je lay kí 'gə ndukun al bá 'ra majal lé, d'a koy koy gə ndukun al ya tɔ; ə dow-je lay kí 'gə ndukun bá 'ra majal lé, d'a gangta dɔ-dé-ti kì ndukun ya tɔ.

¹³ Kɔɔtalə dow-je kí njékində mbi-dé koo-né ndukun kì koo kin bá ta à kɔr dɔ-dé-ti n̄ɔ Lubə-ti al; ngà njétəl rɔ-dé go ndukun-ti bá ta à kɔr dɔ-dé-ti.

¹⁴ Kɔɔ kinə dow-je kí 'to jipi-je al, adi d'ɔw kì ndukun al, ya ngà kì dɔ rɔ-dé bè ya 'ra né kí ndukun ɔji lé – de njékɔw kì ndukun al-je kinlé – de ya 'to ndukun dɔ rɔ-dé-ti.

¹⁵ Bəba de 'tɔji kí né-je kí ndukun ndigi lé, toki ndàngi m̄eɛ-dé-ti; tagir kí m̄eɛ-dé-ti ya tɔji kí ndukun tò m̄eɛ-dé-ti n̄ɔɔ, adi de ya m̄eɛ-dé uwə-dé kì ta əse ɔr ta dɔ-dé-ti.

¹⁶ E bá to né kí à ra né ndɔ-ti kí Lubə à gangi-né ta kì takul Jeju Kristi dɔ né-je-ti kí dow-je d'isi

'ra kì gidi ngəy titi kí m'ilə-né mbe Poyta kí Maji lé.

¹⁷ Ngà i kí 'ba rɔ-i jipi, ubə kul ndukun, 'tɔy rɔ-i 'panè 'to dow lə Lubə,

¹⁸ i kí 'gə né kí Lubə ndigi rəm, ndukun tɛɛ kəm-i rəm, 'gə kɔr nin né kí maji kì né kí maji al rəm,

¹⁹ i kí 'ba rɔ-i njəndɔr njékəmtɔ-je, 'panè 'to londógi lə dow-je kí d'isi londul-ti,

²⁰ njəkɔji né dow-je kí njégə né al-je, kì njəndó né ngan-je, kdɔtalə i 'gə maji kí ndukun toji-i négə lay rəm, toji-i ta kí tɔgrɔ-ti rəm.

²¹ I kí 'isi 'ndó né dow-je kí rangi kanlé, kdɔ ri bá i 'ndó né rɔ-i tɔ al wa?

²² I 'isi 'ndó dow-je kadi 'bogi al, rəmə i bá 'bogi! I kí 'panè: Kadi dow ra kaya al, rəmə i bá 'isi 'ra kaya! I 'ɔsi ta magi-je, rəmə i 'ɔy né-je kí mɛɛ kəy pole magi-je-ti lay!

²³ I 'ɔsi gaji rɔ-i kì ndukun, rəmə i 'ulə rɔsɔl dɔ Lubə-ti kì kəm rəbi kal dɔ ndukun!

²⁴ Kdɔtalə 'ndàngi 'panè: «Ta lə-si bá dow-je kí 'to jipi-je al 'pa-né ta kɔbi dɔ Lubə-ti†.»

Ta kí ɔbi dɔ ganjangi kí tɔgrɔ-ti

²⁵ Tɔgrɔ-ti ya, kinə 'təl rɔ-i go ndukun-ti rəmə, ganjangi‡ kí kijə lé, maji-é tɔ ya; ngà kinə i 'al dɔ ndukun rəmə, ganjangi kí d'ijə-i lé, təl to ganjangi al ngá.

²⁶ Ə kinə dow kí d'ijə-é ganjangi al təl rɔ-é go né-je-ti kí ndukun ɔji lé, Lubə à koo-é kì dow kí d'ijə-é ganjangi ya al wa?

† 2:24 2:24 Eja 52:5 ‡ 2:25 2:25 Jipi-je bá 'to dow-je kí d'ijə-dé ganjangi, ngà dow-je kí 'to jipi-je al bá 'ba-dé dow-je kí d'ijə-dé ganjangi al.

27 Dow kí d'ijə-é ganjangi kí daji rɔ-ti al, kí təl rɔ-é go ndukun-ti lé, se à gangta dɔ-i-ti i kí d'ijə-i ganjangi rəm, ɔw kɪ ndukun kí 'ndàngi rəm ya é i 'al dɔ-é kin al wa?

28 Kdɔ né-je kí rɔ dow-ti ndaa-ti nè bá dow to- né jipi al rəm, ganjangi kàrè to kí rɔ dow-ti ndaa-ti nè kin al rəm tɔ.

29 Ngà jipi kí tɔgrɔ-ti lé, dow to mɛɛ-é-ti kəy; ganjangi kí tɔgrɔ-ti to kí mɛɛ dow-ti ə to ganjangi kí j rɔ Ndil-ti kí aa njay bi to ganjangi kí tɔ kɪ kəm rəbi ndukun kí 'ndàngi kin al. Jipi kí bè kinlé, dow-je d'osi gaji-é al, ngà Lubə osi gaji-é.

3

Né kí to nékumə lə jipi-je

1 Ə kadi dow to jipi lé, ri bá tò-ti ngay wa? Əse ganjangi lé, maji-é to ri wa?

2 Maji-é tò n̄a mɛɛ né-je-ti lay. Kdɔ jipi-je bá Lubə adi-dé ta liə dɔsɔy.

3 Ngà se j'a painè ri wa? Kinə də kí dan-ti-je d'ə njàngi dɔ ndi-dé-ti al lé, se kə kí d'ə dɔ ndi-dé-ti al kinlé à ra kadi Lubə ə njàngi dɔ ndi-é-ti al to wa?

4 Nda bè al! Kadi dow-je 'gə kí Lubə lé, to njèpa ta kí tɔgrɔ-ti, ə dow-je lay 'to njékəɔta-je titi kí 'ndàngi-né 'panè: I Lubə, kadi dow-je 'gə kí ta-je lə-i to ta-je kí njururu rəm, kinə dow ɔw sə-i logangta-ti kàrè, ta lə-i à to tó-é rəm*.

5 Ngà kinə néra kí njururu al lə-ji tɔji kí Lubə to njèra né kí njururu lé, j'a painè ri wa? Loki

* 3:4 3:4 Pa 51:6

Lubə adi wongì liə ree dɔ-ji-ti lé, rəmə ɛ to dow kɨ njururu al ɓan al wa? M'pa kɨ dow-ti. –

⁶ Nɗa bè al! Kinə Lubə to njèra né kɨ njururu al lé, à gangta dɔ dow-je-ti kɨ dɔnangi-ti nè ban wa?

⁷ Ngà kinə kədi ta lə-m ra adi ta kɨ tɔgrɔ-ti lə Lubə tɔ-né ndaa-ti rəsi-rəsi kadi dow-je d'osi-né gajì-é lé, Lubə gangta dɔ-m-ti titi dow kɨ njèramajal bè kɔ ri ɓəy wa?

⁸ Dow-je kɨ dan-ti-je kɨ 'to njékulə ta ndil-ji-ti 'panè: Jəi j'painè: «J'rai né kɨ maji al kɔ kadi né kɨ maji ree-né.» Ngà kɔ ri ɓá j'rai né kɨ maji al lé kadi né ra kɨ maji ree-né lé al wa? Dowbé-je kinlé, tuwə kadi 'gangi ta dɔ-dé-ti ya.

Dow-je lay ya 'to njèra majal-je

⁹ Se j'a painè ri wa? Jəi jipi-je lé, j'itəi dow-je kɨ 'to jipi-je al wa? Nɗa bè al. Kɔtalə lé j'tɔji kete kɨ jipi-je, kɨ jipi al-je lay ya majal ɔ ɓe dɔ-dé-ti,

¹⁰ titi kɨ 'ndàngi-né 'panè:

Dow kɨ njururu goto, kɨ káre-rè ya kàrè goto.

¹¹ Dow kɨ gə né goto. Dow kɨ sangi Lubə goto.

Dow-je lay ya 'ndəm, dɛ lay ya 'təl dow-je kɨ maji al.

¹² Dow káre kɨ ra maji goto, kɨ káre-rè ya kàrè goto.

¹³ Rəbi mindi-dé toki ɓadi kɨ ta-é tɔ tagra bè, ə d'ədi dow-je kɨ ta-dé. Kəngi li pii tɔ ta-dé-ti.

¹⁴ Ndɔl-je, kɨ ta-je kɨ to-to ɓá rusi ta-dé,

¹⁵ nja-dé ɔylo pele-pele lo kɔw kungì məsi kɔgi-ti,

¹⁶ rəbi kun-dé-je lay ya 'ree kɨ mɛɛkɔ titi,

¹⁷ dɛ 'gə rəbi lapiya al.

¹⁸ Bəl Lubə goto rɔ-dé-ti.

¹⁹ Jε j'gə kí ta-je lay kí ndukun pa kinlé, pa kɔɔ dow-je lay kí d'isi gin tógi-ti læ ndukun, kɔɔ kadi uwə ta dow-je lay, ə kadi dow-je lay ya 'gə kí ta tò dɔ-dé-ti nɔ̄ Lubə-ti.

²⁰ †Kɔɔtalə dow káre ya kàrè Lubə à kɔr ta dɔ-é-ti kɔɔ təl kí dowbé təl rɔ-é go ndukun-ti al; kɔɔtalə ndukun lé tɔji bá tɔji dow-je adi 'gə kí dε 'ra majal.

Ta kí sɔbi dɔ kɔrtadɔ-ti

*Kɔrtadɔ-ti kɔ̄ takul kadmεε̄ Jeju Kristi
Gal 2:15-16; 3:8-14,22-29; Epe 2:7-9*

²¹ Ngà ɓone bè lé, kɔr kí Lubə ɔr ta dɔ dow-je-ti kɔ̄ takul ndukun al kinlé tɔji rɔ-é ndaa-ti rəsi ngá. Ndukun-je kɔ̄ ta-je læ njé-pata-je kí ta Lubə-ti kàrè 'pa ta kí dɔ-ti rəm.

²² †Kɔr kí Lubə ɔr ta dɔ dow-je-ti kɔ̄ takul kadmεε̄ Jeju Kristi kinlé tò kɔɔ dow-je lay ya kí d'adi mεε̄-dé.

²³ Kɔɔtalə kɔr kəm dow goto: Dow-je lay ya 'ra majal adi 'nal rɔɓa læ Lubə;

²⁴ ngà Lubə ɔr ta dɔ-dé-ti kare kɔ̄ takul ramaji liə, kɔ̄ kəm rəbi taa kí Jeju Kristi taa-dé ilə-dé taá, kɔɔ nam kí 'nam kadi-é-ti.

²⁵ Ē bá Lubə adi-é to kadkare kí oy, kɔɔ majal-je læ dow-je kí d'adi mεε̄-dé kí məsi-é ay kɔɔ-dé; bè kɔɔ kadi Lubə tɔji-né néra kí njururu liə. Kɔɔtalə Lubə un kəm-é kɔgi dɔ majal-je-ti kí dow-je 'ra low nu, dɔkaglo-ti kí ε̄ ilə-né mεε̄-é dɔ madi-é-ti,

²⁶ ngà dɔkaglo-ti kí nè kinlé, ɛ ndigi toji néra kí njururu liə, kɔɔ kadi dow-je 'gə-né kí ɛ to njèra né kí njururu, kɔ̀ takul kɔr kí ɔr ta dɔ dow-ti kí adi mee-é Jeju.

²⁷ Kinə tò bè rəmə, né kí dow à kɔsi-né gaji rɔ-é tò fan wa? Né-é goto. Kɔɔ ri wa? Kɔɔ kɔrtadɔ-ti tò kɔ̀ takul kadmeɛ, bi tò kɔ̀ takul təl rɔ go ndukun-ti al.

²⁸ Kɔɔtalə jɛ j'gə kí Lubə ɔr ta dɔ dow-ti kɔ̀ takul kadmeɛ, bi kɔ̀ takul təl rɔ go ndukun-ti al.

²⁹ Əse Lubə lé, to Lubə lə jipi-je ya par wa? To Lubə lə gin dow-je kí rangi ya to al wa? Oiyɔ, ɛ to Lubə lə gin dow-je kí rangi tɔ.

³⁰ †Kɔɔtalə Lubə ra káre-rè; ɛ ya à kɔr ta dɔ dow-je-ti kí d'ijə-dé ganjangi kɔ̀ takul kadmeɛ rəm, à kɔr ta dɔ dow-je-ti kí d'ijə-dé ganjangi al kɔ̀ takul kadmeɛ rəm.

³¹ Tò bè kinlé, jɛ j'bujuru ndukun kɔgi kɔ̀ takul kadmeɛ wa? Nɔɔ bè al. Kadi bá jɛ j'adi-é tógi dɔ madi-é-ti.

4

Kəm rəbi kí ta ɔr-né dɔ Abrakam-ti Gal 3:6-9,29; Pa 32; Əbr 11:8-19

¹ Ə Abrakam kí to ka-ji lé, ta ri bá j'a pai dɔ-é-ti wa? Ri bá ɛ ingə kí go tógi dow-ti wa?

² Kɔɔtalə kinə, Lubə ɔr ta dɔ Abrakam-ti kɔ̀ takul kullə ra-é-je rəmə lé, ɛ à kɔsi-né gaji rɔ-é. Ngà né kí à kɔsi-né gaji rɔ-é nɔ̀ Lubə-ti ya goto.

³ †Kɔɔ mbete kí aa njay panè: «Abrakam adi mee-é Lubə, bá Lubə ɔr-né ta dɔ-é-ti.»

⁴ Kinə dow ra kullə b́a ingə-né né lé, né-é kinlé, to nédoji kullə liə, b́i to maji b́a 'ra siə al.

⁵ Ngà dow kí ra kullə al ya, b́a adi m̃eə Lubə kí to njèkɔr ta do njéramajal-je-ti lé, ta ɔr do dowbé-ti k̃i takul kadm̃eə liə.

⁶ Bè ya to é Dabidi pa-né ta kí sobi do rɔnəl lə dow kí Lubə ɔr ta do-é-ti kdo kullə ra-é-je al. Ǝ panè:

⁷ «Dow-je kí Lubə iñə go majal-je lə-dé kɔgi ə un kəm-é ki rangi do majal-je-ti lə-dé b́a 'to njénékumə-je.

⁸ Dow kí 'Babe tidə majal-je liə do-é-ti al b́a to njénékumə!»

⁹ Rɔnəl-é kinlé, tò kdɔtalə dow-je kí d'ijə-dé ganjangi ya par əse tò kdɔtalə dow-je kí d'ijə-dé ganjangi al to wa? Kdɔtalə j'painè: Abrakam lé, k̃i takul kadm̃eə b́a Lubə ɔr-né ta do-é-ti.

¹⁰ Ə kaglo-ti kí rá b́a Lubə ɔr-né ta do-é-ti wa? To kí d'ijə-é-né ganjangi ngá, əse d'ijə-é-né al b̃əy wa? Lubə ɔr ta do-é-ti kete b̃əy b́a d'ijə-é ganjangi b́i to go ganjangi-ti al.

¹¹ Ə ganjangi kí kijə lé Lubə adi-é, adi toki pɔ kí ɔsi-é-né toji-né ta kí ɔr do-é-ti k̃i takul kadm̃eə loki d'ijə-é-né ganjangi al b̃əy. Gangi-é kin b́a Ǝ to-né bob̃i dow-je lay kí d'ijə-dé ganjangi al ya d'adi m̃eə-dé adi ta ɔr-né do-dé-ti.

¹² Rəm b́a Ǝ to bob̃i d̃e kí d'ijə-dé ganjangi ə d'ə do ganjangi-ti kí d'ijə-dé ya par kin al, ngà kí 'ndaji kadm̃eə lə bob̃i-ji Abrakam loki d'ijə-é-né ganjangi al b̃əy.

13 †Kdɔ to takul təl rɔ go ndukun-ti bá Lubə un-né mindi-é kadi dɔnangi təl-né néndubə lə Abrakam əse lə nganka-é-je al, ngà to takul kɔr kí ɛ ɔr ta dɔ-é-ti kdɔ kadmeɛ liə.

14 †Kinə kì takul təl rɔ go ndukun-ti bá dow to-né njènéndubə rəmə, kadmeɛ to né kí kɔgi kare rəm, bá kunmindi ra kullə al rəm.

15 Kdɔtalə ndukun bá ree kì wɔngi lə Lubə dɔ dow-je-ti, ə lo kí ndukun goto-ti lé, kaldɔta kàrè goto-ti tɔ.

16 †Adi néndubə kí Lubə adi lé tò kì takul kadmeɛ, ə to ramaji liə kdɔ kadi kunmindi liə lé, tò-né lo tò-é-ti kdɔ ta lə nganka Abrakam lay ya; kadi tò kdɔ ta lə-dé dɛ kí 'to njétəl rɔ-dé go ndukun-ti ya par al, ngà kadi tò kdɔ ta lə-dé dɛ lay kí d'ɔw kì kadmeɛ lə Abrakam kí to bɔbi-ji lay tɔ, titi kí 'ndàngi-né 'panè:

17 «I lé, m'adi-i 'to bɔbi gin dow-je kí gay-gay kí 'tò nduy-nduy.» ɛ ya to bɔbi-ji lay nɔ Lubə-ti kí ɛ adi-é meɛ-é kí to njèkadi dow-je kí d'oy 'təl d'isi kəm rəm, njèkadi né kí goto tò rəm kin.

18 Lé né kí tuwə kində meɛ dɔ-ti goto kàrè, Abrakam ɔw kì nékində meɛ dɔ-ti liə, ɛ adi meɛ-é Lubə; beba ɛ təl-né bɔbi gin dow-je kí gay-gay kí 'tò nduy-nduy titi kí 'ndàngi-né 'panè: «Nganka-i d'a tò nduy-nduy.»

19 Bal Abrakam ɔw ngosi kì bal bu, adi ɛ oo rɔ-é kì dow kí oy rəm, bá Sara kàrè asi koji ngon al ngà rəm, ya ngà kadmeɛ lə Abrakam yay al.

20 Meɛ Abrakam ngà adi tadi dɔ kunmindi-ti lə Lubə al, ngà kadmeɛ liə adi-é tɔgi adi ulə riba dɔ

Lubə-ti;

²¹ kɔ ɛ gə maji kí né kí Lubə un mindi-é kɔ ra lé, tógi-é asi kadi-é ra tɔ.

²² Gin-é kin bá Lubə ɔr-né ta dɔ-é-ti.

²³ Ngà ta kí 'ndàngi 'panè: Lubə ɔr ta dɔ-é-ti kinlé, sobi dɔ Abrakam k̀ kár-é al;

²⁴ ta kinlé sobi dɔ-ji j̀i kí Lubə à kɔr ta dɔ-ji-ti kin tɔ, adi to j̀i kí j'adi mɛɛ-ji Lubə kí adi 'Babe lə-ji Jeju tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy.

²⁵ Lubə ilə-é ji dow-je-ti adi 'tɔl-é kɔ majal-je lə-ji, bá adi-é tɔsi ndəl ində lo tɛɛ kɔ kadi ta ɔr-né dɔ-ji-ti.

5

Né kí ree go kɔrtadɔ-ti

1Pi 1:3-9; 1Ja 4:9,10

¹ Ə ta kí ɔr dɔ-ji-ti k̀ takul kadmɛɛ kinlé, ra adi lapiya tɔ dan-ji-ti k̀ Lubə, k̀ kəm rəbi kí rɔ 'Babe-ti lə-ji Jeju Kristi.

² Jeju kí j'adi-é mɛɛ-ji kinlé bá to kəm rəbi kí Lubə ra-né sə-ji maji; ramaji lə Lubə kinlé j̀i j'aj mɛɛ-é-ti njàngi rəm, bá j̀i j'osi-né gaji rɔ-ji kɔ rifa lə Lubə kí to nékində mɛɛ dɔ-ti lə-ji kin rəm tɔ.

³ Kí boy n̄a lé, dan k̀-je-ti kí dum nati kàrè, j̀i j'osi gaji rɔ-ji, kdɔtalə j̀i j'gəi kí k̀-je kin bá à ree k̀ kuwə rɔ nḡa,

⁴ ə kuwə rɔ nḡa à ree k̀ k̄a gərərə mɛɛ n̄amɛɛ-ti, ə k̄a gərərə mɛɛ n̄amɛɛ-ti à ree k̀ mɛɛ kí kində dɔ-ti;

⁵ Ə nékində meɛ dɔ-ti lə-ji à tò rɔsɔl dɔ-ji-ti al, kdɔtalə ndigi kí Lubə ndigi-ji kinlé, taa meɛ-ji pəl-pəl k̀ takul Ndil kí aa njay kí ɛ adi-ji.

⁶ Kdɔ, ndɔki tɔgi-ji goto bəy ya, loki dɔkaglo kí Lubə ɔr asi rəmə, Kristi oy kdɔ njékilə kuji dɔ Lubə-ti al-je.

⁷ Ngə n̄ə kadi dow oy kdɔ ta lə dow kí njururu; njèramaji je bè fá dɔmaji ə dow à kuwə meɛ-é ngə koy kdɔ ta liə.

⁸ Ngà né kí tɔji kí Lubə ndigi-ji lé fá to koy kí Kristi oy kdɔ ta lə-ji loki j'toi-né njèramajal-je ya bəy.

⁹ Ə bone bè kí ta ɔr dɔ-ji-ti k̀ takul məsi-é ngá kinlé fá à kaji-ji ta wɔngi-ti kí à ree lé al to bəy wa?

¹⁰ Kdɔtalə, kí ndɔki j'toi-né njéba-je lə Lubə bəy kàrè, ɛ ulə noji nati sə-ji k̀ takul koy lə Ngon-é rəm, ngà bone bè kí ɛ ulə noji nati sə-ji ngá kinlé, fá à kaji-ji k̀ takul kiskəm lə Ngon-é lé al bəy wa?

¹¹ Kí boy n̄ə bəy lé, jəi j'osi gaji rɔ-ji k̀ ri Lubə k̀ takul 'Babə lə-ji Jeju Kristi kí bone bè ulə-ji noji nati k̀ Lubə.

Ta kí sɔbi dɔ Adam-je k̀ Jeju

1Kɔ 15:21-22,45-49,56-57

¹² Gangi-é kí majal ree-né dɔnangi-ti k̀ takul dow kàre-rè, ə koy ree-né k̀ takul majal kinlé, gangi-é kin ya koy ree-né dɔ dow-je-ti lay, kdɔtalə dow-je lay ya 'ra majal ...

¹³ Kdɔ, kete bəy fá kadi ndukun tò lé, majal tò dɔnangi-ti ngá; ngà loki ndukun goto-né bəy lé, tidə majal dɔ dow-ti goto bəy.

14 Ya ngà ulə gin-é dɔ Adam-ti nɔ sar tɛɛ-né dɔ Moiyiji-ti kin ya koy ɔ̀ be dɔ dow-je-ti; dɛ́ kí 'ra majal kí tanɔ̀ k̀ kaldɔta lə Adam kin al kàrè, koy ɔ̀ be dɔ-dé-ti. Adam lé to takəm dow kí tò kadi à ree.

15 Ngà kadkare tò gay k̀ majal; kdɔ, ta lə majal lə dow káre-rè ya bəy é dow-je nɔ́ d'oy-né rəm ngà, ramaji lə Lubə, k̀ kadkare liə kí ree k̀ takul ramaji lə dow káre-rè kí to Jeju Kristi lé bá, maji-é à tò mburuki-mburuki kdɔ dow-je nɔ́ al wa?

16 Kadkare kinlé, kandi-é tò gay k̀ majal lə dow káre-rè. Kdɔtalə ta kí gangi kí sɔbi dɔ majal kí káre-rè lé, ree k̀ kindəkɔji. Ngà kadkare kí ree go majal-je-ti kí nɔ́ lé, ree k̀ ta kí kɔr dɔ-ti tɔ.

17 Kdɔ ta lə majal lə dow káre-rè, dow kí káre dɛngi bè ya bəy é koy ɔ̀-éné be dɔ dow-je-ti lay rəm ngà, dow-je kí d'ingə kadkare kí sɔbi dɔ kɔrtadɔ-ti, k̀ ramaji kí tò mburuki-mburuki kí ban bá d'a kisi kəm kdɔ k̀ be k̀ takul Jeju Kristi k̀ káre-rè al wa?

18 Adì gangi-é kí ta lə dow kí káre-rè kí ra majal ya ta kí gangi ree-né dɔ dow-je-ti lay kinlé, bè ya tɔ é k̀ takul néra kí njururu lə dow kí káre-rè ya, ta ɔr-né dɔ dow-je-ti lay adì d'isi-né kəm tɔ.

19 Kdɔtalə, titi kí, takul təl rɔ go ta-ti al lə dow káre-rè ya dow-je nɔ́ ya 'təl-né njéramajal-je kinlé, bè ya tɔ é, k̀ takul təl rɔ go ta-ti lə dow káre-rè ya ta à kɔr-né dɔ dow-je-ti nɔ́ tɔ.

20 Ə ndukun ree kdɔ kadi majal oji-nɔ́ ki kete-kete, ngà lo kí majal oji-nɔ́-ti ki kete-kete lé, ramaji lə Lubə tɔ-ti mburuki-mburuki tɔ.

21 Adì gangi-é kí majal ɔ̀-éné be k̀ kəm rəbi koy

kinlé, gangi-é kin ya tɔ é ramaji ò-né be kì kəm rəbi ta kí kor dɔ-ti kì takul 'Babe lə-ji Jeju Kristi kɔ kiskəm kí sartagangi tɔ.

Kisi kì dɔ taá lə dow kí ta ɔ dɔ-é-ti

6

*Ramaji lə Lubə ɔ dow kɔgi gin tɔgi-ti lə majal
Kol 3:1-10*

¹ Ə kadi j'painè ri wa? J'a kisi ká ra majal-ti, kɔ kadi ramaji tɔ-né mburuki-mburuki wa?

² Nɔ̀ bə al! Nɔ̀ki jəi j'oyi koy kí gangi-ji nati kì majal ngá, ngà j'a təli kisi dan majal-ti ban bəy wa?

³ Səi 'gəi kí jəi lay kí 'ra-ji batəm kɔ kində rɔ nati lə-ji kì Jeju Kristi lé, to nam b́a j'nami siə dɔ koy-é-ti mɛɛ batəm-ti al wa?

⁴ † Ə batəm kí 'ra-ji lé, to koy kí j'oyi nati kì Kristi adi 'dubi-ji nati siə, kɔ kadi titi kí ɛ tɔsi-né ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy kì takul tɔgi lə Bɔbi-é kí n̄a kinlé, jəi kàrè, kisi-ji kì dɔ-ji taá kin to kisi kí sigi tɔ.

⁵ Kɔtələ kində kí j'indəi rɔ-ji nati siə j'oyi ḡa koy liə kinlé, j'a tɔsi ndəli kindəi lo tɛɛi titi-n̄a siə bə ya tɔ;

⁶ jəi j'gəi kí daji rɔ-ji kí kete lé, 'bə-é kagdəsi-ti nati siə, kɔ kadi daji rɔ-ji kí njèramajal kinlé, toki tuji-é kɔgi; bə kɔ kadi jəi j'rai bə lə majal gogi al ngá.

⁷ Kɔtələ dow kí oy lé, majal ò be dɔ-é-ti al ngá.

† 6:4 6:4 Kol 2:12

⁸ Ə kinə j'oyi nati kì Kristi rəmə, jəi j'adi mɛɛ-ji kí j'a kisi kəm nati siə tɔ.

⁹ Kdɔtalə jəi j'gəi kí Kristi kí tɔsi ndəl ində lo tɛɛ lé, à təl koy ndə al ngá; koy ɔ̀ be dɔ-é-ti al ya sar ngá.

¹⁰ Koy kí Kristi oy lé, oy koy kí sɔbi dɔ majal*, ə oy nja káre-rè ya tagangi; kisi-é kí isi kəm bone bè kinlé, ɛ isi kəm kɔ ta lə Lubə.

¹¹ Beɓa səi ya kì dɔ-si kàrè, kadi ooi rɔ-si kì dow-je kí d'oy koy kí gangi-dé nati kì majal bè rəm, bá kadi ooi rɔ-si kì dow-je kí d'isi kəm kɔ ta lə Lubə kì takul nam kí 'nam kàdì Jeju Kristi-ti bè rəm tɔ.

¹² Ən é dajì rɔ-si kí à koy kinlé, adi majal ɔ̀ be dɔ-ti al rəm, bá 'təli rɔ-si go ɓo né-je-ti liə al rəm tɔ.

¹³ Inəi ngan rɔ-si adi majal kadi toki nékati ra né kí njururu al, bè al ngá; ngà inəi rɔ-si adi Lubə titi dow-je kí d'oy bá 'təl d'isi kəm bè, ə adi ngan rɔ-si Lubə kadi toki nékati lə néra kí njururu bè.

¹⁴ Majal à kɔ̀ be dɔ-si-ti al, kdɔtalə səi isi gin tógi ndukun-ti al, ngà isi gin tógi ramaji-ti.

¹⁵ Ə kadi j'painè ri wa? J'a rai majal, kɔ̀ kisi kí j'isi gin tógi ramaji-ti, ɓi gin tógi ndukun-ti al wa? Ndə bè al!

¹⁶ Səi 'gəi maji kí kinə adi rɔ-si dow adi 'toi ɓə-je liə, kɔ̀ kadi 'təli rɔ-si go ta-ti liə rəmə, 'toi ɓə-je lə dow kí isi 'təli rɔ-si go ta-ti liə kinlé; adi kinə 'toi ɓə-je lə majal rəmə, à tɛɛ koy; ngà kinə

* **6:10 6:10** Ta kí 'panè Kristi oy koy kí sɔbi dɔ majal kinlé, to ta lə majal liə al, ngà to ta lə majal lə dow-je.

'toi bə-je kí sɔbi dɔ tɔl rɔ go ta-ti rəmə, à tɛɛ ta kí kɔr dɔ-ti tɔ.

¹⁷ Ngà oiyo ki dɔ Lubə-ti kdɔtalə səi kí ndɔki 'toi bə-je lə majal, ya bɔne səi 'tɔli rɔ-si go néndó-ti kɪ mɛɛ-si kí káre-rè, kɪ gangi-é kí 'ndó-si-né.

¹⁸ Səi lé, tokɪ taa-si ji majal-ti kilə-si taá, adi səi 'tɔli bə-je lə néra kí njururu ngá.

¹⁹ M'pa ta kí dow-ti, kdɔ ta lə yay kí tɔ daji rɔ-si-ti. Gangi-é kí ndɔki inɔi-né ngan rɔ-si-je yaki 'rai-né bə lə né-je kí tɔ nɛ, kɪ néra-je kí majal, kdɔ kadi 'tɔli-né rɔ-si go ta-ti al kinlé, gangi-é kin ya inɔi ngan rɔ-si yaki 'rai-né bə lə néra kí njururu, kdɔ kadi 'tɔli-né dow-je kí 'tɔ tagay tɔ.

²⁰ Kdɔtalə kí ndɔki 'toi-né bə-je lə majal lé, néra kí njururu ɔ̀ bɛ dɔ-si-ti al.

²¹ Ə ndɔki lé ri bá to kandi-si wa? Kandi-si kí ndɔki lé bɔne bè tɔ-si rɔsɔl ngá, kdɔtalə to né-je kí ta tɔl ta-é to koy.

²² Ngà bɔne bè kí Lubə taa-si ji majal-ti ilə-si taá adi 'toi bə-je liə ngá kinlé, kandi-si to tɔ kí 'tɔi tagay, ə ta tɔl ta-é to kiskəm kí sartagangi.

²³ Kdɔtalə nékugə dɔji majal to koy; ngà kadkare lə Lubə to kiskəm sartagangi kɪ takul nam kàdɪ 'Babe-ti lə-ji Jeju Kristi.

7

Ndukun ɔw kɪ tɔgi dɔ njèkadmɛɛ-ti al

Epe 5:25-31; Gal 2:19-20

¹ M'ɔw kɪ pa sə-si ta səi kí 'gəi ndukun. Ngankɔ-m-je kí njèkadmɛɛ, səi 'gəi kí to dɔkaglo kí dow isi-né kɪ dɔ-é taá kin ya par bá ndukun ɔw kɪ tɔgi dɔ-é-ti ya al wa?

² Beba dené kí taa ngow bá ngobi-é isi kì dɔ-é taá bøy lé, ndukun tó-dé nati; ngà kinə ngobi-é oy rəmə, ndukun kí tó-dé nati lé, ow kì tógi dɔ-é-ti al ngá.

³ Ə kinə ngobi-é isi kì dɔ-é taá bøy ya ow taa dingəm kí rangi rəmə, d'a ba-é dené kí njèra kaya; ngà kinə ngobi-é oy rəmə, ndukun ow kì tógi dɔ-é-ti al, adi lé ɛ taa dingəm kí rangi kàrè ɛ ra kaya al.

⁴ Bè ya tɔ, ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ, səi ya kàrè, kí sobi dɔ ndukun lé, səi oyi nati kì Kristi, kdɔ kadi 'toi dow-je lə dow kí rangi, adi 'toi dow-je lə Kristi kí tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy, kdɔ kadi kandi-ji tò kdɔ Lubə.

⁵ Kdɔtalə kí ndɔki j'isi j'rai-né bə lə daji rɔ-ji bøy kinlé, ndukun adi bo né-je kí maji al ra ngan rɔ-ji-je rəm, bá ra-ji adi j'rai né-je kì kandi-é to koy rəm tɔ.

⁶ Ngà bone bè kinlé, j'tɛɛi mɛɛ ndukun-ti kɔgi, kdɔtalə né kí ndɔki ra-ji bə-ti lé, jəi j'oyi koy kí gangi-ji nati siə adi j'isi j'rai kullə gin tógi-ti kí sigi, kí to tógi lə Ndil kí aa njay, bi j'rai kullə gin tógi-ti kí low kí to tógi lə ndukun kí 'ndàngi kin al ngá.

Ndukun ɔr majal dɔ dow-ti al

⁷ Ə kadi j'painè ri wa? J'a painè ndukun to majal wa? Ndə bè al! Ngà kì takul ndukun bá m'gə-né majal. Kdɔtalə lé m'a gə kí kəmnda to né kí maji al al. Ngà pa kí ndukun panè: «A ra kəmnda al», kin bá m'gə-né.

⁸ Ə majal ingə kəm rəbi k̄i takul ndukun, fá adi kəmnda né-je kí gay-gay oji-né-na rɔ-m-ti; kdɔtalə kinə ndukun goto rəmə, majal to né kí oy.

⁹ Ma lé, kí ndɔki ndukun goto-né bəy kinlé, m'isi kəm; ngà loki ndukun ree ngá rəmə, majal fá isi kəm, ə ma m'oy.

¹⁰ Beba ndukun kí adi dow isi kəm lé, ma rəmə, adi-m m'oy ki koy.

¹¹ Kdɔtalə majal ingə kəm rəbi k̄i takul ndukun fá ədi-m-né rəm, adi m'oy-né rəm.

¹² Beba ndukun aa njay, ə tómind̄i Lubə aa njay rəm, tò njururu rəm, fá maji rəm.

¹³ Ə né kí maji lé, à təl to gin koy-m bəy wa? Ndə bè al! Ngà majal lé kadi tɔji rɔ-é ndaa-ti rəsi kí n'to majal rəmə, ingə kəm rəbi k̄i takul né kí maji fá adi-m m'oy-né, kɔ kadi k̄i takul ndukun lé, majal tɔji-né tógi-é kadi 'gə-é-né titi kí to majal.

¹⁴ Ndukun lé, jəi j'gəi kí to né kí i rɔ Ndil-ti kí aa njay; ngà ma m'to njéra né kí daji rɔ-m fá ndigi kí majal ndogi-m adi m'to bə liə.

¹⁵ †Kdɔtalə né kí m'isi m'ra lé, to né kí m'gə al. Né kí m'ndigi kadi m'ra rəmə m'ra al, ngà né kí m'mbat̄i rəmə, né-é fá m'isi m'ra.

¹⁶ Kinə né kí m'ndigi al ya fá m'isi m'ra kin rəmə, m'ndigi dɔ-ti kí ndukun lé maji.

¹⁷ Bone bè kinlé, né-é kinlé, to ma fá m'isi m'ra al, ngà to majal kí tò mɛɛ-m-ti fá isi ra.

¹⁸ Kdɔtalə m'gə kí né kí maji goto mɛɛ-m-ti, adi goto daji rɔ-m-ti. Kɔ bo ra né kí maji ra-m ya,

† 7:15 7:15 Gal 5:17

ngà kasi bá m'asi ra al.

¹⁹ Né kí maji kí m'ndigi ra lé m'ra al, rəmə né kí maji al kí m'ndigi al kin bá m'isi m'ra.

²⁰ Kinə né kí m'ndigi al ya bá m'isi m'ra rəmə, to ma bá m'isi m'ra al, ngà to majal kí tò mee-m-ti lé bá isi ra.

²¹ Adi loki m'ndigi ra né kí maji rəmə, m'ree m'oo kí ndukun kí rangi panè: To majal bá a sə-m nè ngosi.

²² Kdotalə mee-m-ti kəy lé, rə-m nəl-m do ndukun-ti lə Lubə,

²³ ngà daji rə-m-ti rəmə, m'oo ndukun kí rangi kí isi rə kè ndukun kí tò tagir-ti lə-m, bá uwə-m bə-ti adi-m m'təl rə-m go ndukun-ti lə majal kí tò daji rə-m-ti.

²⁴ Dangi-ti kí ban é ra-m bè! Daji rə-m kí isi ow sə-m kadi m'oy kinlé, ná bá à taa-m ji-é-ti kilə-m taá ɛn wa?

²⁵ Oiyə ki do Lubə-ti kè takul 'Babe lə-ji Jeju Kristi...! Bəba tagir-ti lə-m rəmə, m'to bə lə ndukun lə Lubə, ngà daji rə-m-ti rəmə, m'to bə lə ndukun lə majal.

8

*Ta kí gangi goto do dow-ti kí nam kàdì Jeju-ti
Gal 3:13-14; 5:16-25*

¹ Ə bone bè kinlé dow-je kí 'nam kàdì Jeju Kristi-ti [kí panjiyə-dé to panjiyə kí go ndigi-ti lə daji rə-dé al, ngà to panjiyə kí go ndigi-ti lə Ndil kí aa njay*] lé, ta kí gangi goto do-dé-ti ngá.

* **8:1 8:1** Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto mee mbete-je-ti kí dosay kí dan-ti-je kí 'ndangi kè ji-dé kí ta greki.

² Kdɔ ndukun lə Ndil kí aa njay kí adi-ji kiskəm k̀ takul nam kàd̀ Jeju Kristi-ti lé, taam-ji ndukun-ti lə majal, k̀ ji koy-ti ilə-m taá ngá.

³ Ə né kinlé, yay kí tò daji rɔ-ji-ti ya ra adi tógi ndukun asi ra al – Ngà Lubə ulə Ngon-é ya adi-é ree un rɔ kí titi-nə k̀ rɔ kí njera majal kin bè fá gangi-né ta dɔ majal-ti kí tò rɔ dow-ti.

⁴ Lubə ra bè kdɔ kadi kəm rəbi kortado-ti kí ndukun ɔji kinlé, né-é ra né dɔ-ji jəi-ti kí panjiyə-ji to panjiyə kí go ndigi-ti lə Ndil kí aa njay bi to panjiyə kí go ndigi-ti lə daji rɔ-ji kin al.

⁵ Kdɔtalə de kí d'isi k̀ dɔ-dé taá ki go meəndigi-ti lə daji rɔ-dé lé, meə-dé tò ki dɔ né-je-ti lə daji rɔ-dé, ngà de kí d'isi k̀ dɔ-dé taá ki go meəndigi-ti lə Ndil kí aa njay rəmə, meə-dé tò ki dɔ né-je-ti lə Ndil to.

⁶ Ra go ndigi-ti lə daji rɔ dow kinlé, tɛə koy; ngà ra go ndigi-ti lə Ndil fá to kiskəm rəm, to lapiya rəm.

⁷ Kdɔtalə né-je kí daji rɔ dow ndigi lé ɔsi ta Lubə, kdɔ daji rɔ dow ulə dɔ-é gin tógi ndukun-ti lə Lubə al, fá to né kí à kasi ra al ya sar rəm.

⁸ Ə dow-je kí d'isi gin tógi-ti lə daji rɔ-dé lé, d'a nəl Lubə ndə bè al.

⁹ Ngà səi rəmə, isi gin tógi-ti lə daji rɔ-si al ngá; ngà isi gin tógi-ti lə Ndil, kdɔ Ndil Lubə isi meə-si-ti; kinə Ndil Kristi isi meə dow-ti al lé, dowbé to dow lə Kristi al.

¹⁰ Kinə Kristi isi meə-si-ti lé, tɔgro-ti, daji rɔ-si rəmə, oy koy majal ya, ngà Ndil kí aa njay fá to kiskəm lə-si kdɔ kɔr kí ta ɔr dɔ-si-ti.

¹¹ †Ə kinə Ndil Lubə kí adi Jeju tɔsi ndəl ində

lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy kin isi mɛɛ-si-ti rəmə, Lubə kí adi Jeju Kristi tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy kinlé, à kadì daji rɔ-si kí to njèkoy kinlé, isi kəm k̀ takul Ndil-é kí isi mɛɛ-si-ti kin to.

¹² Bɛba ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ, kurə tò dɔ-ji-ti ya, ngà kɛ bá to kurə lə daji rɔ-ji bá j'a tɛli rai-né né-je kí ɛ ndigi kin al ngà.

¹³ Kinə isi k̀ dɔ-si taá ki go mɛɛndigi-ti lə daji rɔ-si rəmə, a koyi; ngà kinə ɔri né-je kí rɔ-si ndigi kin kɔgi k̀ takul Ndil kí aa njay rəmə, a kisi kəm to.

¹⁴ Kdɔ dow-je lay kí Ndil Lubə ɔr nɔ̀-ɛ lé, 'to ngan lə Lubə.

¹⁵ ††Ndil kí səi 'taai mɛɛ-si-ti lé, to Ndil kí à rasi bə-ti kdɔ kadì 'tɛli 'bɛli al, ngà to Ndil kí tɛl-si ngan lə Lubə-ti ə k̀ takul-é bá j'isi j'painè ta k̀ ndi-ji kí boy j'painè: Aba! Bobi-m!

¹⁶ Ndil kí aa njay ya k̀ dɔ-é pa ta kí dɔ-ti adi ndil-ji panè j'toi ngan lə Lubə ya.†

¹⁷ Ə kinə j'toi ngan-é rəmə, j'toi njénéndubə-je, adi j'toi njénéndubə-je lə Lubə; ə j'toi njénéndubə-je nati k̀ Kristi tɔ; kdɔtalə j'ingəi k̀ nati siə adi j'a kingəi riba nati siə tɔ.

Riba kí à ree

Jɔ 10:27-30

¹⁸ Mɔ m'oo kí k̀-je kí j'isi j'ingəi dɔkaglo-ti kí nè kinlé, à kasi-nɔ̀ k̀ riba kí tò kadì ndɔ-é j'ubəi maji-é kin al ya sar.

† 8:15 8:15 Gal 4:5-7 † 8:15 8:15 Mar 14:36; Gal 4:6 † 8:16 8:16 Jɔ 1:12

19 Ə nékində-je lə Lubə lay ya d'isi 'ngəbi pèrèrè kɔo koo tɔji kí Lubə à tɔji ngan-é ndaa-ti rəsi.

20 Kɔɔtalə nékində-je lé, né-je kí mɛɛ wəy kare ya ɔ̃ bə dɔ-dé-ti – ə to mɛɛndigi lə-dé al, ngà to Lubə ya bá ndigi bè –

21 ngà kɛ bá ɛ adi-dé nékində mɛɛ dɔ-ti tɔ. Adi nékində-é-je kí káre kinlé ya, Lubə à kɔr-dé kɔgi bə-ti lə tɔgi kí ɔw kì tuji-dé, kɔo kadi d'isi kì mɛɛnda kɔy dan ríba-ti nati kì ngan-é.

22 Ə jɔi j'gəi kí sar bəne bè kàrè, nékində-je lay ya d'ingə kɔ̃, adi d'isi 'tumə toki dené kí ndo ra-é kin bè.

23 †Ə to nékində-je kin kì kár-dé al, jɔi kí j'ingəi Ndil kí aa njay kí toki né kí dɔsɔy kí Lubə adi-ji kì taá mɔki kin kàrè, j'isi j'tuməi mɛɛ-ji-ti, j'isi pèrèrè j'ngəbi-né təl-ji ngan lə Lubə, kì taa kilə taá kí sobi dɔ rɔ-ji.

24 Kɔɔtalə kaji rəmə j'aji, ngà to bá to nékində mɛɛ dɔ-ti bəy. Ə nékində mɛɛ dɔ-ti kí dow oo kì kəm-é lé, to nékində mɛɛ dɔ-ti al ngá; né kí dow oo kì kəm-é lé, se à kində mɛɛ-é dɔ-ti bəy wa?

25 Ngà kinə né kí j'ooi kì kəm-ji al ya j'indəi mɛɛ-ji dɔ-ti lé, j'a kuwəi rɔ-ji ngà kɔo ngəbi-né né-é.

26 Bè ya tɔ é Ndil kí aa njay ree ra sə-ji dɔ yay-ti lə-ji, kɔɔtalə jɔi j'gəi né kí tuwə kadi j'dəji Lubə mɛɛ ta-je-ti kí j'isi j'pai siə al. Ngà Ndil kí aa njay ya kì dɔ-é pa ta kì Lubə kɔo ta lə-ji kì ta-je kí ɛ ilə-né mɛɛ-é kì kilə pɔy;

27 rəmə Lubə kí njètən mɛɛ dow-je lé gə né kí

† 8:23 8:23 2Kɔ 5:2-4

Ndil kí aa njay ndigi, ə né kí mɛɛ Lubə ndigi bá Ndil kí aa njay dɔ̀ji kɔ̀ ta lə njékaa njay-je.

²⁸ Adi jɔ̀i j'gəi kí né-je lay ya ra-né kɔ̀ maji lə dow-je kí 'ndigi Lubə, kí ɛ̀ ɓa-dé kí go kɔ̀jra-ti liə.

²⁹ Kɔ̀talə dɛ̀ kí ɛ̀ gə-dé kete lé bá, ɛ̀ uwə dɔ̀-dé, kɔ̀ kadi 'titi-nɔ̀ kì Ngon-é bè tɔ̀; bè kɔ̀ kadi Ngon-é lé bá to dɔ̀dər kosi ngankɔ̀-é-je kí njékadmɛɛ-je.

³⁰ Ə dɛ̀ kí ɛ̀ uwə dɔ̀-dé kete lé bá, ɛ̀ ɓa-dé tɔ̀; ə dɛ̀ kí ɛ̀ ɓa-dé lé bá, ɛ̀ ɔ̀r ta dɔ̀-dé-ti tɔ̀; ə dɛ̀ kí ɛ̀ ɔ̀r ta dɔ̀-dé-ti lé bá, ɛ̀ ulə riba dɔ̀-dé-ti tɔ̀.

Né kí à gangi-ji nati kì ndigi kí Lubə ndigi-ji kin goto

³¹ Ta ri bəy bá j'a pai dɔ̀ ta-je-ti kinlé wa? Kinə Lubə nɔ̀y sə-ji lé, nɔ̀ à kilə kati kəm-ji-ti wa?

³² Lubə kí taa dɔ̀ Ngon-é al, ngà inɔ̀-é adi 'tol-é kɔ̀ ta lə-ji lay lé, à kadi-ji né-je lay nati kì Ngon-é kì takul ramaji liə al kɔ̀ ri wa?

³³ Dow-je kí Lubə mbəti-dé lé, nɔ̀ à kilə ta dɔ̀-dé-ti wa? Lubə ya ɔ̀r ta dɔ̀-dé-ti!

³⁴ Nɔ̀ à gangta dɔ̀-dé-ti wa? Jeju Kristi oy; kí boy nɔ̀ bəy lé, ɛ̀ tɔ̀si ndəl ində lo tɛɛ, ɔ̀w isi dɔ̀ jikɔ̀l Lubə-ti, isi pa siə ta kɔ̀ ta lə-ji!

³⁵ Ndigi kí Kristi ndigi-ji kinlé, nɔ̀ à kasi gangi-ji nati siə wa? Se kɔ̀ kí dum nati wa? Əse mɛɛ gangi man, əse kulə kəm-nɔ̀ ndoo, əse ɓo, əse kɔ̀w kuti dum, əse tuji, əse kiyəɔ̀ wa?

³⁶ Kɔ̀ 'ndàngi 'panè:

Ta lə-i bá d'ɔ̀-né ká tol-ji-ti kì ndɔ̀-je lay.

Dow-je 'ra-ji toki bati-je kí d'isi d'ɔ̀w sə-dé lo tol-dé-ti kin bè.

37 Ngà mee né-je-ti lay kinlé, jəi j'toi njétəti rə tətə kɪ ngə ɲə kɪ takul-é ɛ kɪ to njəndigi-ji lé.

38 Kdo mə m'gə maji kɪ né kɪ à gangi-ji nati siə goto, adi to koy, əse kiskəm, əse malayka-je, əse ndil-je kɪ maji al, əse né kɪ bone, əse né kɪ ɔw ree kɪ ree bəy,

39 əse tógi-je, əse nékində-je kɪ taá, əse nékində-je kɪ nangi, əse né-je lay ya kɪ Lubə ra kinlé, né kɪ à kasi gangi-ji nati kɪ ndigi kɪ Lubə ndigi-ji kdo nam kɪ j'nami kàdì 'Babe-ti lə-ji Jeju Kristi kin ya goto.

Israyel-je kɪ gin dow-je kɪ rangi

9

Lubə mbəti Israyel-je kɪ meəndigi liə

1 M'ow kɪ pa ta kɪ tɔgrɔ-ti kdo nam kɪ m'nam kàdì Kristi-ti, adi m'ədì ta al ə Ndil kɪ aa njay kàrè adi mee-m usi nangi do-ti pɔ rəm.

2 Rɔ-m ati-m kanəɲə ə mee-kò lə-m ɔw kɪ kete-kete.

3 Kdotalə m'ndingə kadi mə bá ndol tò do-m-ti ə gangi-m nati kɪ Kristi, kdo ta lə ngankɔ-m-je kɪ koji-ti,

4 kɪ 'to israyel-je. Dɛ lé né-je kɪ tò kdo-dé to təl kɪ Lubə təl-dé ngan-é-ti rəm, to riɓa rəm, kulənoji-je rəm, ndukun rəm, pole Lubə rəm, bá to kunmindɪ-je liə rəm,

5 bá ka-dé-je rəm; ə to kɪ Kristi* to dow kinlé, gin koji kin bá d'oji-é-ti, ə ɛ isi do né-je-ti lay, ɛ to Lubə kɪ kɔsgaji tò do-é-ti sartagangi. Amen!

* 9:5 9:5 Kristi lé kɔr mee-é to dow kɪ Lubə mbəti-é.

6 Se ta lə Lubə təl né kí kogi kare wa? Nɔ̀ bə̀ al! Kɔ̀ dɛ̀ lay kí 'to gin Israyel lé, 'to Israyel-je lay al.

7 Kɔ̀ ngan lə Abrakam lay bá 'to ngan-é-je al; ngà Lubə panè: «Kì takul Isaki bá i 'a kingə-né nganka-i-je kí ri-i à tò dɔ̀-dé-ti.»

8 Mɛ̀ ta lé ban: Ngan-je kí koji-dé ki koji bə̀ kin bá 'to ngan lə Lubə al, ngà ngan-je kí d'oji-dé kí go kunmindi-ti bá d'oo-dé ki ngan-é.

9 Kɔ̀talə ta kí to kunmindi lé ban: «Kal kàdi bə̀ ya m'a ree ə Sara à koji ngon kí dingəm.»†

10 Ɛ̀ kin par al, go-ti, Rebeka kàrè ndan ndungə-je lə ka-ji Isaki tɔ̀;

11 ə ngan-je lé kàrè d'oji-dé al ya bə̀y, bá dɛ̀ 'ra né kí maji-je, né kí majal-je al bə̀y; bə̀ ya kàrè, kadi kɔ̀jra lə Lubə tò-né lo tò-é-ti ki go mbə̀ti-ti kí ɛ̀ mbə̀ti dow-je kɛ̀ mɛ̀ndigi liə bi kɔ̀ kullə ra dow al kinlé -

12 ɛ̀ idə Rebeka panè: «Njètɛ̀ kete à ra bə̀ lə njètɛ̀ gogi;

13 gangi-é kí ndàngi-né 'panè: “M'ndigi Jakobi ə m'osi ta Esuwa.”»

Lubə mbə̀ti dow-je kí 'to jipi-je al

14 Ə kadi j'painè ri wa? Lubə to njèra né kí njururu al wa? Nɔ̀ bə̀ al!

15 Kɔ̀talə ɛ̀ idə Moiyiji panè: M'a koo kəmtondoo lə dow kí m'ndigi koo kəmtondoo liə ə ta à kɔ̀ mɛ̀-m kɔ̀ dow kí m'ndigi kadi ta ɔ̀ mɛ̀-m kɔ̀ ta liə.

† 9:9 9:9 Kgn 18:10

16 Adì to ta lə mɛɛndigi lə dow al rəm, to ta lə tógi-é al rəm, ngà to ta lə Lubə kí njèkoo kəmtondoo.

17 Kdɔ mɛɛ mbete-ti kí aa njay lé, Lubə idə Paraɔ panè: I ya m'ində-i ngar bè kdɔ kadi m'ɔji-né tógi-m rɔ-i-ti ə kadi ri-m bá-né kì dɔnangi lay.

18 Adì Lubə lé, oo kəmtondoo lə dow kì mɛɛ ndigi liə rəm, bá mɛɛ ndigi liə ya adi mɛɛ dow ndə-né rəm tɔ.

19 Ə i 'a dɔji-m panè: Lubə gangta dɔ dow-ti kdɔ ri bəy wa? Kdɔtalə nǎ bá à kɔgi Lubə ra mɛɛndigi liə wa?

20 Ə i dow ya bè lé, i to nǎ bá kadi 'naji Lubə ta-ti wa? Bay kí kubə à dɔji njèkubə-é panè: «Kdɔ ri bá i 'ubi-m bè wa» al.

21 Njèkubə né ɔw kì tógi dɔ anji-ti, adi anji kí mbɔy kí káre-rè kin ya à kubə-né bay kɔmolé rəm, bá à kubə-né bay ra kullə-je kí kare rəm tɔ al wa?

22 Ə Lubə lé, ndigi tɔji wɔngi liə rəm, ndigi kadi 'gə tógi-é rəm, ya ngà ɛ ilə mɛɛ-é dɔ madi-é-ti kilə kí tɔgrɔ-ti isi dɔ-ti kì dow-je kí wɔngi ra-é dɔ-dé-ti ə to dɛ kí tò kadi 'tuji kɔgi.

23 Ɛ ra bè kdɔ tɔji-né riba liə kí nǎ ndaa-ti rəsi kì rɔ dow-je-ti kí ɛ oo kəmtondoo lə-dé ə uwə dɔ-dé kete kadi d'ubə maji riba liə lé.

24 Ə ta kinlé, to ta lə-ji jəi kí ɛ ba-ji dan jipi-je-ti par al, ngà dan dow-je-ti kí 'to jipi-je al rəm tɔ,

25 titi kí ɛ pa-né mɛɛ mbete-ti lə Oje panè:
«Dɛ kí 'to gin dow-je lə-m al ya, m'a ba-dé gin
dow-je lə-m

ə dɛ kí m'ində-dé dan kəm-m-ti al ya,
m'a ba-dé dow-je kí m'ində-dé dan kəm-m-ti.»

²⁶ «Ə lo kí ɛ fá d'idə-dé-ti 'panè:
 "Səi 'toi gin dow-je lə-m al kin kàrè
 d'a ɓa-dé ngan lə Lubə kí njəkisi kəm titi ngá
 rəm."»

²⁷ Ejay kàrè pa ta kí dɔ Israyel-ti panè:
 "Lé kɔr ngan lə Israyel à tò titi nangra kí babo-ti
 bè ya kàrè,

dɛ kí madi-je ya par fá d'a kaji."»

²⁸ Kdotalə né kí 'Babe pa ta-é lé,
 kalangi bè ya ɛ à ra né-é kɔr njuti dɔnangi-ti.

²⁹ Ə Ejay lé ya ndɔki pa ɓəy panè:
 "Kinə 'Babe kí njəkosi njérɔ-je inə ndəgi ka-ji-je
 al lé,
 j'a təli titi-nɔ kɔ bebo Sɔdɔm kɔ bebo Gɔmɔr bè."»

*Israyel-je, kɔ néra kí njururu kí à ree kɔ takul
 kadmɛɛ*

Ròm 3:19-29; Gal 3:8-14,21-29

³⁰ Ə kadi j'painè ri wa? Dow-je kí 'to jipi-je al
 kí ndɔki 'sangi ta kí kɔr dɔ-ti al ya, é d'ingə ta kí
 kɔr dɔ-ti – ə to ta kí kɔr dɔ-ti kí ree kɔ kəm rəbi
 kadmɛɛ –

³¹ ngá Israyel-je kí 'sangi ta kí kɔr dɔ-ti kɔ kəm
 rəbi təl rɔ go ndukun-ti lé, d'ingə al.

³² Kdotalə ri wa? Kdɔ dɛ 'sangi kɔ kəm rəbi
 kadmɛɛ al, ngá kɔ kəm rəbi kullə ra-dé-je. Dɛ
 'tugə nja-dé ər-ti kí njətugə dow-je jigi-ti,

³³ titi kí 'ndàngi-né 'panè:
 Yən, ər kí njətugə nja dow-je,
 ər kí njəkadi dow-je d'usi lé m'ində bebo Siyɔ-ti
 nɔɔ.

Ə dow kí adi-é mɛɛ-é lé, rɔsol à tɛɛ dɔ-é-ti al.

10

¹ Ngankɔ-m-je kí njékadmeɛ, ndingə rɔ lə-m kí n̄a, kí ta kí m'pa k̄i Lubə kɔɔ ta lə Israyel-je lé, to ta kadi d'aji.

² Kɔɔ m'pa ta lə-dé maji kí dɛ lé rɔ-dé tungə pilingi kɔɔ Lubə, ngà rɔtungə lə-dé lé bá négə goto-ti.

³ Kɔɔ dɛ 'gə kəm rəbi kí Lubə ɔr-né ta dɔ dow-ti al ə dɛ ya 'sangi kadi d'ɔji kəm rəbi kɔrtadɔ-ti kí sɔbi dɔ-dé, adi 'təl rɔ-dé go kəm rəbi kɔrtadɔ-ti lə Lubə al;

⁴ kɔɔtalə Kristi ya to təl ta ndukun, kɔɔ kadi Lubə ɔr-né ta dɔ dow-ti kí rá-rá kí adi meɛ-é.

⁵ Beba Moiyiji ndangi ta sɔbi dɔ kɔrtadɔ-ti kí ree k̄i takul ndukun panè: «Dow kí təl rɔ-é go ndukun-ti rəmə, à kisi kəm k̄i takul ndukun.»*

⁶ Ngà ooi, kəm rəbi kí kɔrtadɔ-ti ree-né k̄i takul kadmeɛ lé 'pa ta kí dɔ-ti 'panè: «'Pa meɛ-i-ti 'panè: “Ná bá à kɔw dɔrɔ-ti wa” al. Kɔɔ Kristi j̄ dɔrɔ-ti ree nangi nè ngá.

⁷ Əse: “Ná bá à kur nangi bolebe-ti kí sɔy-é goto wa” al? Kɔɔ Kristi ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy ngá.»

⁸ Ə 'pa ta kí dɔ-ti 'panè ri wa? Ta tò ngosi sə-i, tò ta-i-ti, tò meɛ-i-ti. Ə to ta kí sɔbi dɔ kadmeɛ kinlé bá j̄ j'ilə mbe-é.

⁹ Kinə 'pa ta-i-ti rəsi 'panè Jeju to 'Babe ə kinə 'adi meɛ-i adi 'gə maji kí Lubə adi-é tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy rəmə, 'a kaji.

¹⁰ Kɔɔtalə kadmeɛ bá ta ɔr-né dɔ dow-ti ə ta kí dow pa ta-é-ti rəsi bá à kaji-né, titi kí 'ndangi-né

* 10:5 10:5 Mbl 18:5

męę mbete-ti kí aa njay 'panè:

¹¹ «Dow kí rá-rá kí adi-é męę-é lé, rɔsɔl à tęę dɔ-é-ti al.»

¹² Adi kɔr kəm dow goto dan jipi-je-ti kì dow-je kí 'to jipi-je al: Dę lay ya 'Babe læ-dé toki káre-rè, ę ya to njèkadì maji ur dow-je kí njénɔ ba-é.

¹³ Kdɔ dow kí rá-rá ya nɔ ba 'Babe lé, à kaji.

¹⁴ Dow kí dę d'adi-é męę-dé al lé, d'a nɔ ba-é ban wa? Ə dow kí dow pa ta kí dɔ-é-ti adi d'oo al lé, d'a kadì-é męę-dé ban wa? Ə dow kí njèkilə mbę ta liə goto lé, d'a koo ta liə ban wa?

¹⁵ Ə d'ulə dow-je al lé, d'a kilə mbę-é ban wa? Beba 'ndàngi 'panè: «Njiyə læ njèkilə mbę Poyta-je kí Maji lé to né kí maji koo nɔ†.»

¹⁶ Ngà dę lay bá 'təl rɔ-dé go Poyta kí Maji-ti lé al. Gangi-é kin bá Ejay pa-né panè: «'Babe, ta-je kí j'idə-dé kinlé nɔ bá oo adi to ta kí tɔgrɔ-ti wa?»

¹⁷ Adi kadmęę lé ree kì kəm rəbi ta kí koo ə ta kí koo ree kì kəm rəbi ta læ Kristi.

¹⁸ Ə m'dəji rɔ-m ta m'panè: Se d'oo ndi-dé al wa? Tɔgrɔ-ti, d'oo ya. Ndi-dé lé ɔw kì lo lay ə ta-je læ-dé ɔw sar tęę sɔy dɔnangi-ti.‡

¹⁹ Ngà m'dəji rɔ-m ta m'panè: Se Israyel-je 'gə al wa? Moiyiji ya to dow kí dɔsɔy kí panè: M'a kadì jangi ra-si dɔ gin dow-je-ti kí d'asi né al; kəm rəbi kí rɔ gin dow-je-ti kí rangi kí 'gə né al, bá m'a kadì wɔngi ra-si-né.

²⁰ Ə Ejay rəmə ɔw sar ya panè: Dow-je kí ndɔki 'sangi-m mɔ Lubə al bá m'adi d'ingə-m rəm,

† 10:15 10:15 Eja 52:7 ‡ 10:18 10:18 Pa 19:5

dow-je kí usi-dé dɔ-m-ti al ya m'adi-dé 'gə-m rəm.

²¹ Ngà kí sobi dɔ Israyel-je lé, Lubə panè:
Nɔ-je lay ya m'ulə ji-m kí rɔ gin dow-je-ti
kí njétəl rɔ-dé go ta-ti al kí 'to njédɔngə-je kin.

11

Lubə mbati gin dow-je liə al

¹ †M'dəji rɔ-m ta m'panè: Se Lubə mbati gin dow-je liə wa? Nɔ̀ bə al! Kdɔtalə mə kàrè m'to Israyel, ngonka Abrakam, kí ginkoji-ti lə Benjamə.

² Lubə mbati gin dow-je liə kí ɛ mbəti-dé kete kin al. Ta kí mɛɛ mbete-ti kí aa njay, lo-ti kí Eli pa ta-ti səki-né Israyel-je ta Lubə-ti lé 'gəi ya al wa? ɛ panè:

³ 'Babe, də 'tɔl njépata-je kí ta-i-ti, 'tɔɔ logugi né-je lə-i nangi rum-rum; mə ya kɪ kar-m é m'nəy, é 'sangi kadi 'tɔl-m.

⁴ Ə ta ri é Lubə ilə-é-ti wa? M'ngəm dow-je lə-m budoɟi lo siri kí d'osi məkəji-dé nangi nɔ̀ magi Baal-ti al.

⁵ Bə ya tɔ, mɛɛ ndɔ-je-ti kí bone kàrè, ndəgi dow-je kí Lubə mbəti-dé kí go ramaji-ti liə d'isi nɔ̀ɔ.

⁶ Ngà kinə ɛ mbəti-dé kɪ takul ramaji liə rəmə, tɔ kɪ takul kullə ra-dé-je al ngá. Bə al rəmə, ramaji lé à to ramaji bəy ban wa? [Ə kinə ɛ mbəti-dé kɪ takul kullə ra-dé-je rəmə, sé to

† 11:1 11:1 Plp 3:5

ramaji bøy ban wa? Ngà kinə tò kì takul ramaji rəmə, kullə ra dow to né madi al ngá.*]

⁷ Ri bá ra né wa? Né kí Israyel sangi lé, ɛ ingə al, ngà də kí 'mbəti-dé bá d'ingə; ndəgi-dé-je rəmə mɛɛ-dé ndəə,

⁸ titi kí 'ndàngi-né 'panè:

Lubə adi-dé tagir kí ɔy diriri rəm,
adi kəm-dé oo lo al rəm,
adi mbi-dé oo ta al rəm,
sar tɛɛ-né ndo-ti kí bone.

Ə Dabidi panè:

⁹ Kadi nékuso rənəl lə-dé ya
təl gum kuwə-dé rəm,
bandi kuwə-dé rəm,
kəm rəbi kusi lə-dé rəm,
kdo kadi to kindəkɔji lə-dé!

¹⁰ Kadi lo ndul kəm-dé-ti ndi-ndi kadi d'oo lo al!
Lubə, 'ra-dé adi 'maɔ kɔngi-kɔngi ya par-par!

*Kaji lə də kí 'to jipi-je al kì kinə panjiyə kí majal
lə Israyel-je ndo kí dɔbəy-ti
Mat 21:40-43; Epe 2:7-13*

¹¹ M'ndəji rɔ-m ta m'panè: Se Israyel-je lé 'tugə nja-dé né-ti kdo kusi riw wa? Nda bè al! Ngà, kì takul kaldota lə-dé bá dow-je kí 'to jipi-je al d'ingə-né kaji, kdo kadi jangi ra-né jipi-je.

¹² Ə kinə kaldota lə jipi-je təl gin maji lə dow-je kí dɔnangi-ti, ə kusi lə-dé təl gin maji lə dow-je kí 'to jipi-je al lé, kɔ taá lə-dé bikti lay ə à maji ban ɛn wa?

* **11:6 11:6** Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto mɛɛ mbete-je-ti kí dɔsaj kí dan-ti-je kí 'ndàngi kì ji-dé kì ta greki.

13 Adì m'idə-si, səi kí 'toi jipi-je al: Mə lé m'to njəkɔwkulə dan dow-je-ti kí 'to jipi-je al ə mə m'ilə kuji dɔ kullə-ti lə-m.

14 Bè kɔ kadi, dɔmaji ə m'adi jangi ra dow-je kí gin koji-ti lə-m ə kadi de kí madi-je d'aji-né.

15 Ə kinə kɔr kí d'ɔr-dé kí rangi kin bá to gin kulə kí Lubə ulə-né noji nati kɔ dow-je kí dɔnangi-ti lé, təl ree sə-dé gogi à tò ban én wa? À to tɔsi ndəl tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy!

16 Ə kinə mbə kí dɔsɔy ya toki kadi Lubə lé, ndəgi nduji lay kí 'lɔy lé kàrè to 'liə tɔ; ə kinə njirəkagi toki kadi Lubə lé, balkəm-é kàrè to 'liə tɔ.

17 Ngà kinə 'tɔr balkəmkaɟi-je kí madi, ə i kí to kaɟi Olibiye kí wale†, bá 'tiŋə-i tó-dé-ti, adi ɔ dɔ njirəkagi Olibiye-ti kí mə kí mə rəm, ingə man-é rəm lé,

18 'ində kàdì-i kɔ balkəmkaɟi-é-je al. Ə lé i ində kàdì-i kàrè, kadi 'gə kí to i bá njirəkagi ɔ dɔ-i-ti al, ngà to i bá 'ɔ dɔ-é-ti.

19 I rəmə 'a panè: 'Tɔr balkəmkaɟi-je bá 'tiŋə-m tó-dé-ti.

20 To tó-é ya; 'tɔr-dé kɔgi kɔ kadmeɛ al lə-dé, ə i rəmə 'ɔ dɔ kaɟi-é-ti kɔ takul kadmeɛ. 'Ində kàdì-i al, ngà bəl bá kadi i 'bəl.

21 Kɔdɔtalə kinə balkəmkaɟi-je kí lo mə-dé-ti nɔ ya, Lubə ngəm-dé al kin rəmə, i kàrè à ngəm-i ndɔ al ya tɔ.

22 Kadi 'gə meɛmaji, kɔ ngà lə Lubə: Ɛ ngà kɔ dow-je kí d'usi, ə kinə 'ɔ njáŋgi dɔ meɛmaji-ti liə

† 11:17 11:17 Kagi Olibiye kí wale lé toji dow-je kí 'to jipi-je al, ngà ɛ kí 'mə kí mə lé toji jipi-je tɔ.

kin rəmə, ɛ à ra sə-i maji; bin al rəmə, i kàrè d'a kɔr-i kɔgi tɔ.

²³ Dɛ ya kàrè kinə d'isi dan mɛɛndə-ti lə-dé al lé, d'a təl tiɲə-dé kàdì kagi-ti lé gogi tɔ; kdotalə Lubə ɔw kì tɔgi kɔ kadi təl tiɲə-dé sigi gogi.

²⁴ Ə i kí 'tugə-i dɔ kagi olibiye-ti kí ubə wale bəy é 'tiɲə-i kàdì kagi olibiye-ti kí mə-é kí mə, lo-ti kí lé 'a kə-ti al, ngà dɛ kí 'to balkəmkagi-je kí mə-dé kí mə ya kete kinlé bá d'a təl tiɲə-dé dɔ kagi-dé-ti gogi al kɔ ri wa?

²⁵ Ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ, m'ndigi kadi m'adi-si 'gəi né kí tò lo bɔyɔ-é-ti kinlé, kɔ kadi ooi rɔ-si kí njégosi-je al: Kəl Israyel-je kí madi mɛɛ-dé ndə sar kadi dow-je kí 'to jipi-je al bikti lay d'andi-né dan-dé-ti.

²⁶ Bəba Israyel-je lay ya d'a kaji, titi kí 'ndàngi-né 'panè:

Njètaa dow-je kilə-dé taá à kɪ bəbo Siyɔ-ti.

Ɛ à kiɲə kaldɔta-je lə dow-je kí ginkoji-ti lə Jakobi kɔgi.

²⁷ Ə loki m'ɔr majal-je lə-dé kɔgi lé, ɛ bá à to noji kí m'ulə nati sə-dé.

²⁸ Kí sɔbi dɔ Poyta kí Maji rəmə, dɛ 'to njéba-je lə Lubə kɔ ta lə-si, ngà kí sɔbi dɔ mbəti rəmə, ɛ ində-dé dan kəm-é-ti kì takul bɔbi-dé-je.

²⁹ Kɔ kadkare lə Lubə, kì ba liə lé, tò lo tò-é-ti.

³⁰ Titi kí sɔi ya kàrè ndɔki 'təli rɔ-si go ta-ti lə Lubə al ə takul təl rɔ go ta-ti al lə-dé bá Lubə oo-né kəmtondoo lə-si lé,

³¹ bè ya tɔ, dɛ ya kàrè, kí ngɔsnè-ti kinlé təl rɔ go ta-ti al lə-dé bá Lubə oo-né kəmtondoo lə-si,

befa de ya kàrè [ngòsnè]‡ Lubə oo kəmtondoo lə-dé tɔ.

³² Kdɔ Lubə adi dow-je lay ya 'təl rɔ-dé go ta-ti al, kdɔ koo-né kəmtondoo lə dow-je lay.

³³ Lubə to Lubə kí boy n̄a, to njègosi, kì njènégə! Ta kí gangi liə dum ndər gin-é, kdɔ dow kí asi gə kɔjra-je liə ya goto!

³⁴ N̄á é gə tagir lə 'Babe əse n̄á bá to njèkɔji-é ta wa?

³⁵ N̄á bá to njèkadì-é né dɔsɔy kadì təl ingə kí rangi tó-ti wa?

³⁶ †Né-je lay ya i rɔ-é-ti rəm, tò kì takul-é rəm, bá to kí 'liə rəm. Kɔsgaji to kí liə ya sartagangi. Amèn!

Kulə dingəm mee-n̄a-ti

12

Panjiyə kí nəl Lubə

¹ Ngankɔ-m-je kí njèkadmeɛ, Lubə lé oo kəmtondoo lə-ji. Befa m'ulə dingəm mee-si-ti kadì adi rɔ-si kì kadkare kí tò kəm rəm, aa njay rəm, nəl Lubə rəm; ə ɛ kin bá to pole kí tɔgrɔ-ti kí kadì a 'poli Lubə.

² Adi kullə ra-si ɔw go-n̄a-ti kì 'lə dow-je kí dɔnangi-ti nè kin al, ngà adi təl kí négə lə-si təl kí sigi kinlé mbəl panjiyə-si, kdɔ kadì ɔri-né nin né kí Lubə ndigi, adi to né kí maji rəm, nəl-é rəm, bá maji ɔr njuti rəm tɔ.

‡ **11:31 11:31** Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto mee mbete-je-ti kí dɔsɔy kí dan-ti-je kí 'ndàngi kì ji-dé kì ta greki.

† **11:36 11:36** 1Kɔ 8:6

³ Kì takul maji kí Lubə ra sə-m lé, m'ndigi kidə dow kí rá-rá dan-si-ti kadi gir kí n'è n'to dow kí ngay al, ngà kadi gir kí n'to dow kí n'asi lo-é-ti bè, kí go gangi kadmee-ti kí Lubə adi ná-ná dan-si-ti.

⁴ †Kdotalə titi kí rɔ dow kí káre-rè ya ɔw kì ngan rɔ-é-je kí gay-gay ə ngan rɔ-é-je kin kàrè, ná-ná ya ɔw-né kí kullə liə-liə kinlé,

⁵ gangi-é kin ya tɔ é jəi kí j'ŋai bá j'təli rɔ kí káre-rè kì takul nam kàdì Kristi-ti lé, jəi lay ya j'toi ngan rɔ-nə tɔ.

⁶ †Ngà j'owi kì kadkare-je kí gay-gay kí go ramaji-ti lə Lubə: Adi kinə dow ɔw kì kadkare pa ta kí ta Lubə-ti rəmə, kadi dowbé ra kullə-é adi ɔw go-nə-ti kì kadmee;

⁷ ə kinə dow ɔw kì kadkare koo go né lə njékəwnə-je rəmə, kadi dowbé ra kullə-é; dow kí ɔw kì kadkare ndó dow-je né rəmə, kadi ində rɔ-é ta néndó-ti;

⁸ dow kí ɔw kadkare kulə dingəm mee dow-je-ti rəmə, kadi ində rɔ-é ta kulə dingəm mee-dé-ti; dow kí ɔw kì kadkare kadi né dow-je rəmə, kadi ra kì meemaji; dow kí ɔw kì kadkare kɔr nò dow-je rəmə, kadi adi rɔ-é tungə mee kullə-é-ti; dow kí ɔw kì kadkare koo kəmtondoo lə dow-je rəmə, kadi ra kullə-é kì rɔnəl.

⁹ Kadi ndignə lə-si rəmə, kədkəm-nə goto-ti. Ɔsi né kí maji al ngərəngi; indəi rɔ-si ta né kí maji-ti kində kí tɔgrɔ-ti.

¹⁰ Uwəi-nə noji titi kí tò kadi ngankɔ-nə-je 'ndigi-né-nə; kadi ná-ná ya un ta madi-é.

11 Adi rɔ-si tungə pilingi ta kullə-ti bi adi dabi ra-si al. 'Rai kullə adi 'Babe kɪ mɛɛ-si kɪ káre-rè.

12 'Rai rɔnəl kɔɔ nékində mɛɛ dɔ-ti lə-si. Iləi mɛɛ-si dɔ madi-é-ti dan kɔɔ-je-ti, uwəi rɔ-si nga mɛɛ ta-ti kɪ pa kɪ Lubə.

13 'Rai kɪ njékaa njay-je mɛɛ né-je-ti kɪ to rɔ-dé. Isi dɔ nja-si-ti kɔɔ kuwə mba-je kɪ rɔ-si-ti.

14 †'Tɔri ndi-si dɔ dow-je-ti kɪ d'isi d'ulə kəm-si ndoo; Ndi-si bá 'tɔri dɔ-dé-ti bi indəi ndɔl dɔ-dé-ti al.

15 'Rai rɔnəl kɪ dow-je kɪ d'isi 'ra rɔnəl, ə 'nɔi kɪ dow-je kɪ d'isi 'nɔ.

16 Adi ta-si asi-nə. Adi bo né-je kɪ kadi 'toi-né kɪ ngay-je bá ra-si al, nga adi bo soldɔ bá ra-si. Ooi rɔ-si kɪ njégosi-je al.

17 Ugəi kurə majal kɪ majal al; 'sangi kadi 'rai né kɪ maji takəm dow-je-ti lay.

18 Ta kɪ rá-ti ya, kinə à to ta lə-si bá lapiya à tò-né lé, kadi isi kɪ lapiya kɪ dow-je lay.

19 Səi kɪ m'ində-si dan kəm-m-ti lé, 'dali ba kɪ dɔrɔ-si al, nga inəi adi Lubə bá toji wɔngi liə. Kɔɔ 'ndàngi 'panè:

'Babe ya pa panè: Dalba to 'lə-m ə mə bá m'a kadi nə-nə nékugə doji-é!

20 Ngə kinə bo ra njéba lə-i rəmə, 'adi-é né uso; kinə kundə man ra-é ə 'adi-é man ay; kɔɔ ra-é kɪ 'ra bè kinlé, to yalpər bá i ugə ungi dɔ-é-ti.

21 'Inə né kɪ maji al adi tətɪ-i rɔ al. Ngə kadi i bá 'to njètətɪ rɔ né kɪ maji al kɪ takul né ra kɪ maji.

† 12:14 12:14 Mat 5:44; Luk 6:28

13

Kulə do gin tógi-ti lə njékɔbe-je

¹ Kadi dow kí rá-rá ulə do-é gin tógi-ti lə njékɔbe-je kí d'isi do-é-ti, kdo kɔbe kí i ro Lubə-ti al ya goto; ə njékɔbe-je kí d'isi kinlé to Lubə ya bá ində-dé.

² Gin-é kin bá dow kí ra dɔngɔ kɔ njékɔbe rəmə, ɛ ɔsi ta né-je kí Lubə ində kadi tò kɔ gangi-é gangi-é; ə dow-je kí 'mbati təl rɔ-dé go ta-ti lé, de ya d'a ree kɔ ta kí gangi do-dé-ti.

³ Njékɔbe-je lé, dow kí ra né kí maji rəmə, à bəl-dé al, ngà dow kí ra né kí maji al bá à bəl-dé. I 'ndigi kadi bəl njékɔbe al wa? 'Ra né kí maji rəmə ɛ à kɔsi gajɔ-i;

⁴ kdotalə njékɔbe lé, isi 'ra kullə lə Lubə kdo maji lə-i. Ngà kinə 'ra né kí maji al rəmə 'bəl; kdotalə kiyəro kí ɛ uti lé, ɛ uti kɔ ndangi kare al, ɛ isi ra kullə lə Lubə kdo kadi toji-né kində kɔji kɔ wɔngi lə Lubə do dow-ti kí njéra né kí maji al.

⁵ Gin-é kin bá tò kadi dow ulə-né do-é gin tógi-ti lə njékɔbe, kdo ta lə bəl wɔngi kin par al, ngà kdo ta lə tagir kí maji kí tò meɛ dow-ti.

⁶ †Gin-é kin ya to bá səi ugəi-né lambo to. Kdotalə njékɔbe-je lé 'to njérakullə-je lə Lubə, adi kullə-é kin ya bá to kullə lə-dé.

⁷ Nɔ-nɔ ya adi-é né kí to tó-é kadi adi-é; né kí tò kadi ugəi mbete-é rəmə ugəi; dow kí tò kadi adi-é lambo rəmə, adi-é; dow kí tò kadi 'bəli-é rəmə, 'bəli-é; dow kí tò kadi uni ta-é rəmə, uni ta-é.

† 13:6 13:6 Mat 22:21; Mar 12:17; Luk 20:25

*Ta læ ndigna**Mat 22:35-40; 1Jq 3:11-23*

⁸ Adi kurə læ dow tò dɔ-si-ti al, ngà kadi kurə ndigna bá tò dɔ-si-ti. Kdotalə dow kí ndigi madi-é lé, ɛ ra né kí ndukun ndigi adi ɔr njuti.

⁹ Kdɔ ndukun-je kí panè: «'A ra kaya al, 'a tɔl dow al, 'a bogi al, ['a pa ta kí ndàngi al]*, 'a ra kəmnda al», kì ndəgi ndukun-je lay kinlé, toki kəw-dé lay mɛɛ ta-ti kin: «'A ndigi dow madi-i titi-nə kì rɔ-i bè.»

¹⁰ Dow kí ndigi dow-je lé à ra né kí maji al kí dow madi-é al. Adi ndigi dow bá to ra né kí ndukun ndigi kɔr njuti.

¹¹ 'Rai bè kdotalə səi 'gəi dɔkaglo kí j'isi-ti kin gɔw. To dɔkàdì kí kadi jì-né dɔ bi-ti, kdotalə kí bone bè kinlé kaji ɔ ngɔsi sə-ji itə kí ndɔki jəi j'adi-né mɛɛ-ji kin bəy.

¹² Lo kí ndɔɔ isi goto, lo kí kada isi ree. Ən é j'tɔri kullə-je kí londul-ti rɔ-ji-ti kɔgi ə j'tuləi néro-je kí londógi-ti rɔ-ji-ti.

¹³ J'adi panjiyə-ji ɔ njururu, titi kí dow njiyə-né kada kin bè; j'rai baborè nékuso kì gɔyibi kí kəy al rəm, j'rai bə læ kaya kì néra kí jugi-jugi al rəm, kadi gaki-nə kì kim-nə goto rɔ-ji-ti rəm.

¹⁴ Ngà adi panjiyə 'Babe Jeju Kristi bá tò rɔ-si-ti ə né-je kí daji rɔ-si ra adi kəmnda-é isi ra-si kinlé, ɔwi go-ti al.

14

* **13:9 13:9** Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto mɛɛ mbete-je-ti kí dɔsəy kí dan-ti-je kí 'ndàngi kì ji-dé kì ta greki.

Njétógi-je kì njéyay-je

¹ †Dow kí yay meɛ kadmeɛ-ti lé, uwəi-é kì rɔ-si-ti maji, bi gangi ta dɔ tagir-je-ti liə al.

² Kdɔtalə dow madi gə kí n'a kuso né-je lay kare; ə dow kí rangi kí yay uso mbikamɲay-je ya par.

³ Kadi dow kí njékuso né-je lay nədi njembati né-je madi al; bá kadi njembati kuso né-je madi gangta dɔ njékuso-é-ti al rəm, kdɔtalə Lubə uwə-é kì rɔ-é-ti maji.

⁴ I ə, i to ná bá 'gangi ta dɔ ngonnjèkullə-ti lə madi-i wa? Lé ɛ ɔ taá əse usi kàrè to ta lə 'Ba-é ya. Ngà ɛ à kɔ taá, kdɔtalə 'Babe ɔw kì tógi kɔ gəti-é-né.

⁵ Dow madi oo adi ndɔ kí bè kin itə ndɔ kí bè kin; ə ɛ kí madi oo adi ndɔ-je d'asi-nɔ lay. Kadi ná-ná ya meɛ-é usi nangi pɔ dɔ tagir-ti liə kí sobi dɔ-é.

⁶ Dow kí ɔr kəm ndɔ-je kàrè, ɔr kəm-é kɔ 'Babe. Dow kí uso né-je lay kàrè, uso kɔ 'Babe, kdɔtalə ɛ ra oiyo Lubə kɔ; ə dow kí uso né-je madi al kàrè rəmə, uso al kɔ 'Babe; ə ɛ ya kàrè ra oiyo Lubə kɔ tɔ.

⁷ Kdɔtalə dow madi kí dan-ji-ti kí isi kì dɔ-é taá ta kí liə-ti ya goto rəm; dow kí oy ta kí liə-ti kàrè goto rəm tɔ.

⁸ Kdɔtalə kinə j'isi kì dɔ-ji taá rəmə, j'isi kɔ 'Babe; ə kinə j'oyi rəmə, j'oyi kɔ 'Babe. Lé j'isi-né kì dɔ-ji taá əse j'oyi-né kàrè, j'toi kí lə 'Babe.

⁹ Kɔ Kristi oy bá təl isi kəm, kɔ kadi to 'Babe lə dow-je kí d'oy kì de kí d'isi kəm.

¹⁰ †Ngà i ə, 'gàngi ta dɔ ngonkɔ-i-ti kɔ ri wa? Əse 'nədi ngonkɔ-i kɔ ri wa? J̄əi lay ya j'a k̄ai n̄ə Lubə-ti logangta-ti liə.

¹¹ Kdɔtalə 'ndàngi 'panè: 'Babe panè, m'isi kəm, dow-je lay ya d'a k̄osi məkəji-dé nangi n̄ə-m-ti, ə ndɔ dow-je lay à k̄osi gaji-m ma Lubə.

¹² Beba n̄á-n̄á ya dan-ji-ti à k̄or go kullə ra-é kí sobi dɔ-é n̄ə Lubə-ti.

¹³ Ən é adi j'gàngi ta dɔ-n̄a-ti al. Né kí tò kadi un ndi-i dɔ-ti lé, to təl kí kadi 'təl jigi 'tugə ngonkɔ-i kí njèkadmeɛ əse 'təl kəm rəbi kusi liə meɛ majal-ti al.

¹⁴ M'gə maji, ə meɛ-m usi nangi pɔɔ k̄i takul nam kàd̄i 'Babe Jeju-ti kí né kí tò n̄ə takəm Lubə-ti ya goto; ngà kinə dow madi oo adi né kí bè kin tò n̄ə takəm Lubə-ti lé, ki rɔ dowbé-ti kin rəmə né-é tò n̄ə ya.

¹⁵ Kinə ta lə nékuso bá i 'tuji-né meɛ ngonkɔ-i rəmə, i njiyə kí go ndigi dow-je-ti al. Dow kí Kristi oy kɔ ta liə lé, 'təl gin tuji liə kɔ nékuso-i al.

¹⁶ Né kí maji ki rɔ-si-ti lé, adi təl né kí kadi dow-je 'pa-né ta kí maji al dɔ-si-ti al.

¹⁷ Kdɔtalə kɔbe lə Lubə lé, to ta lə nékuso k̄i nékay al, ngà to né ra kí njururu, to lapiya, ə to rɔnəl k̄i takul Ndil kí aa njay.

¹⁸ Dow kí ra kullə adi Kristi k̄i kəm rəbi kí bè kinlé rəmə, dowbé nəl Lubə rəm, bá dow-je 'ndigi ta liə rəm.

¹⁹ Ən é adi j'sangi né kí à ree k̄i lapiya k̄i né kí à kɔw k̄i dow-je kete-kete.

20 'Tuji kullə lə Lubə kɔɔ nékuso al! Tɔgrɔ-ti, né-je lay ya aa njay; ngà kɛ bá to né kí maji al kadi dow uso né ə təl-né jigi tugə madi-é-je.

21 Maji kadi usoi ɔ́ al rəm, ayi yibi nduu al rəm, əse né-je lay kí à to jigi n̄̀ ngonkɔ-si-ti kí njèkadmeɛ [kadi usi əse yay*] lé ɔgi rɔ-si ɔɔ-ti.

22 Kadmeɛ lə-i kí ɔw-né ɔɔ né-je-ti kinlé, 'ngəm ta kí lə-i-ti n̄̀ Lubə-ti. Dow kí ra né k̄̀ m̄̀enda kay ə m̄̀e-é uwə-é k̄̀ ta ɔɔ-ti al bá to njènékumə!

23 Ngà dow kí m̄̀e-é ɔ sobi ɔɔ né kí ɛ uso rəmə ta t̄̀ ɔɔ-é-ti, kɔɔtalə né kí ɛ ra lé ɔw go-n̄̀-ti k̄̀ kadmeɛ liə al. Ə né lay kí dow ra k̄̀ kadmeɛ al lé to majal.

15

1 J̄̀i kí t̄̀gi-ji t̄̀ lé, t̄̀ kadi j'gəti ɔɔ kí 'yay ə kadi j'sangi né kí nəl-ji j̄̀i ya par al.

2 Kadi dow kí rá-rá dan-ji-ti ra né kí nəl madi-é kɔɔ maji liə rəm, bá kɔw k̄̀ kete-kete liə rəm to.

3 Kɔɔtalə Kristi sangi né kí nəl-é al, ngà 'ndàngi 'panè: «Tajsul lə njétaji-i-je n̄̀y ɔɔ-m-ti.»

4 Ə ta-je lay kí nd̄̀ki 'ndàngi lé, t̄̀ kɔɔ kadi ndó-ji né, bè kɔɔ kadi kilə m̄̀e ɔɔ madi-é-ti k̄̀ solm̄̀e kí Mbete kí aa njay ndó-ji lé, ra adi j'owi k̄̀ kində m̄̀e ɔɔ-ti.

5 Kadi Lubə kí njèkadi dow-je m̄̀e kí kilə ɔɔ madi-é-ti, k̄̀ njèsol m̄̀e dow-je lé, ra adi tagir kí káre-rè kin ya ɔwi-né ɔɔ-n̄̀-ti titi kí m̄̀e Jeju Kristi ndigi-né,

* **14:21 14:21** Ta-je kí t̄̀ mbunə né-ti kinlé [...] goto m̄̀e mbete-je-ti kí ɔsaj kí dan-ti-je kí 'ndàngi k̄̀ ji-dé k̄̀ ta greki.

⁶ bè kɔɔ Kadi indəi ndi-si nati k̄i m̄eɛ-si k̄i k̄áre-rè ɔsi-né gaj̄i Lubə k̄i to Bɔbi 'Babe lə-ji Jeju Kristi.

⁷ Uwəi-n̄a k̄i rɔ-n̄a-ti, titi k̄i Kristi uwə-si-né k̄i rɔ-é-ti, kɔɔ kadi ri Lubə ɓa-né.

Kristi to ngonnjèkullə lə dow-je lay

⁸ Adi m'ndigi kidə-si k̄i Kristi təl ngonnjèkullə lə jipi-je kɔɔ tɔji-né k̄i Lubə to njera né k̄i tɔgrɔ-ti, kɔɔ kadi kunmind̄i-je k̄i sɔbi dɔ ka-ji-je lé né-é ra-né né,

⁹ ə dow-je k̄i 'to jipi-je al lé, d'ɔsi gaj̄i Lubə kɔɔ koo kəmtondoo liə, titi k̄i 'ndàngi-né 'panè: Gin-é kin ɓá m'a tóy-i-né n̄ɔ gin dow-je-ti k̄i 'to jipi-je al, ə m'a kusi pa k̄ɔsi-né gaj̄i-i.

¹⁰ 'Pa ɓəy 'panè: Səi gin dow-je k̄i 'toi jipi-je al, 'rai rɔnəl k̄i dow-je lə Lubə.

¹¹ Ə 'pa ya ɓəy 'panè: ɔsi gaj̄i 'Babe, səi gin dow-je lay k̄i 'toi jipi-je al, ə kadi gin dow-je lay d'ulə riba dɔ-é-ti!

¹² Ejay njəpata k̄i ta Lubə-ti pa to panè: Dow k̄áre à t̄eɛ ginkoji-ti lə Jese, ɛ ɓá à k̄i kɔɔ kɔɓe dɔ ndəgi gin dow-je-ti, ə gin dow-je k̄i 'to jipi-je al d'a kində m̄eɛ-dé dɔ-é-ti.

¹³ Kadi Lubə k̄i to nékində m̄eɛ dɔ-ti adi rɔnəl k̄i lapiya rusi m̄eɛ-si m̄eɛ kadm̄eɛ-ti, kɔɔ kadi kində m̄eɛ dɔ-ti lə-si t̄ò k̄i dɔ madi-é-ti madi-é-ti, k̄i takul tógi lə Ndil k̄i aa njay!

*Kullə lə Pol k̄i kɔji kɔw mba liə
2Kɔ 10:13-18*

14 Ngankɔ-m-je kí njékadmee, kí sobi do-si lé, ma kí do-m m'gə maji kí ramaji rusi mee-si nji-nji, négə rusi do-si rəm, asi gaki kadi səi ya 'ndəji-na rəm tɔ.

15 Bè ya kàrè, lo madi-je-ti lé, m'ndàngi ta-je kí ná-je kì rotungə pilingi, kdo kole-né mee-si do né-je-ti madi. Kdo Lubə ra sə-m maji

16 Bá adi-m m'to njèrakullə lə Jeju Kristi, kdo dow-je kí 'to jipi-je al; m'adi rɔ-m kdo kullə kí tò tagay kí to kullə kilə mbɛ Poyta kí Maji lə Lubə, kdo kadi dow-je kí 'to jipi-je al 'to-né kadkare kí nəl Lubə rəm, Ndil kí aa njay ində tagay rəm.

17 Adi kí sobi do kullə lə Lubə lé, m'a kosi gaji rɔ-m kdo nam kí m'nam kàdì Jeju Kristi-ti.

18 Kdo né kí rangi kí bo kosi kagi do-ti ra-m ya goto; ɛ kí Kristi ra kì kəm rəbi kí rɔ-m-ti ree-né kì dow-je kí 'to jipi-je al adi 'təl rɔ-dé go ta-ti kin ya par. Ɛ ra kì kəm rəbi ta-je lə-m kì kullə ra-m-je,

19 kì takul tógi kí toji rɔ-é mee nékɔji-je-ti kì né-je kí tò bəl-bəl rəm, kì takul tógi lə Ndil kí aa njay rəm tɔ. Beba kɪ bebo Jorijalem-ti nu ya sar tɛɛ-né donangi Iliri-ti kinlé, m'ilə mbɛ Poyta kí Maji lə Kristi titi, m'gəki lo gəki-gəki.

20 Ə ma m'ndigi kilə mbɛ Poyta kí Maji lo-ti kí ri Kristi ba-ti al bəy, bè kdo kadi m'ində gin-é do 'lə dow madi-ti al, titi kí 'ndàngi-né 'panè:

21 Dɛ kí mbɛ ta liə usi mbi-dé-ti al ya, d'a koo-é; ə dɛ kí d'oo ta kí do-é-ti al, d'a gə mee ta liə.

22 †Né kin ya taá-taá ɔgi-m kow rɔ-si-ti.

23 Ngà kí bone bè kinlé, kullə lə-m goto donangi-é-je-ti kin ngá, ə low nu asi bal-je nɔ ya

m'ndingə kadi loki m'isi m'ow ki donangi Espay-ti rəmə, m'ow rɔ-si-ti;

²⁴ m'ində meɛ-m do-ti kadi loki m'isi m'ow rəmə, m'dəə nɔɔ m'oo-si; ə loki kisi-m rɔ-si-ti usi rɔ-m-ti sɛ ngá rəmə, səi a kindəi-mi rəbəə kadi m'ow.

²⁵ †Kí ðone bè kinlé, m'isi m'ow ki Jorijaləm, kɔɔ ra kullə kɔɔ njékaa njay-je.

²⁶ Kɔɔtalə njékəwnə-je kí donangi Maseduwan-ti, kɔɔ donangi Akay-ti 'ndigi mbɔ né kɔɔ njéndoo-je kí dan njékaa njay-je-ti kí d'isi ðebo Jorijaləm-ti.

²⁷ †Dɛ 'ndigi maji nɔ kadi 'ra sə-dé, ə to kurə do-dé-ti kadi 'ra; kɔɔtalə kinə dow-je kí to jipi-je al d'ubə maji né-je kí sobi do Ndil kí aa njay kɔ kəm rəbi kí rɔ jipi-je-ti lé, to tó-é kadi dɛ kàrə d'a ra kɔ jipi-je kɔ né-je kí kadi 'ra-né kɔ rɔ-dé tɔ.

²⁸ Go né-je kin à gangi ə m'a kadi-dé né-je kí 'mbɔ kinlé ngá bá loki m'isi m'ow donangi Espay-ti rəmə, m'a dəə rɔ-si-ti nɔɔ kɔɔ koo-si.

²⁹ M'gə kí kow-m rɔ-si-ti kinlé, m'a kow kɔ tərndi lə Kristi kí nɔ.

³⁰ [Ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ]*, m'ulə dingəm meɛ-si-ti kɔ takul 'Bəðe lə-ji Jeju Kristi, kɔ takul ndignɔ kí i rɔ Ndil kí aa njay-ti, kadi ori kàdɔ-m lo rɔ-ti kɔ kəm rəbi ta-je kí pa kɔ Lubə kɔɔ-m,

³¹ kɔɔ kadi m'tɛɛ meɛ ji njémɛɛngə-je-ti kí donangi Jude-ti, ə kadi kadkare kí m'isi m'ow-né ki Jorijaləm kinlé njékaa njay-je 'taa kɔ rɔnəl;

† 15:25 15:25 1Kɔ 16:1-4 † 15:27 15:27 1Kɔ 9:11 * 15:30 15:30
Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto meɛ mbete-je-ti kí dɔsɔy kí dan-ti-je kí 'ndangi kɔ ji-dé kɔ ta grɛki.

³² beba m'a tee rɔ-si-ti kɪ rɔnəl, ə kinə Lubə ndigi rəmə, m'a kuwə rɔ-m rɔ-si-ti nɔɔ nde.

³³ Kadi Lubə kí njèlapiya nàỳ sə-si lay! Amen!

16

Ndəji-je, kɪ lapiya kɪ ndigi ra lə Pol

¹ M'ingə kɔnan-ji Pobe kí to njèkində kəm-é go né-ti lə njékəwnə-je kí bebo Sankré-ti mee ji-si-ti,

² kɔ kadi uwəi-é kɪ rɔ-si-ti kɔ nam kí e nam kàdɪ 'Babe-ti gangi-é kí tuwə kuwə-né njékaa njay-je kɪ rɔ-si-ti. 'Rai siə mee né-je-ti lay kí à kɔw ndoo-é rɔ-si-ti; kɔ e ra kɪ dow-je nɔ rəm, bá mɔ ya kàrè e ra sə-m rəm tɔ.

³ †'Rai lapiya Priska-je kɪ Akilasi kí 'to mad-kullə-je lə-m mee kullə-ti lə Jeju Kristi;

⁴ de d'ilə rɔ-dé kɔgi bá d'aji-m-né ta yo-ti; to mɔ kɪ kár-m bá m'ra-dé oiyo al, njékəwnə-je kí gay-gay lay kí 'to jipi-je al kàrè 'ra-dé oiyo tɔ.

⁵ 'Rai lapiya njékəwnə-je kí d'isi 'kəw-nə mee kəy-ti lə-dé. 'Rai lapiya Epayneti kí m'ində-é dan kəm-m-ti. E ya to dow kí dosay kí adi mee Kristi donangi Aji-ti.

⁶ 'Rai lapiya Mari kí ra kullə ɔɔ rɔgi-rɔgi kɔ ta lə-si kin.

⁷ 'Rai lapiya Andronikusi-je kɪ Jiniyasi, kí 'to noji-m-je rəm, madi dangay-je lə-m rəm, bá 'to njékəwkulə-je kí d'un ta-dé dan madi-dé-je-ti, bá de d'adi mee-dé Kristi kete nɔ-m-ti rəm tɔ.

⁸ 'Rai lapiya Ampliyatusi kí to dow kí m'ində-é dan kəm-m-ti mee nam-ti kí j'nam kàdɪ 'Babe-ti.

† 16:3 16:3 Knj 18:2

9 'Rai lapiya Urbę kí to madi kullə lə-m męę kullə-ti lə Kristi rəm, 'rai lapiya Istakisi kí to dow kí m'ində-é dan kəm-m-ti kin rəm tɔ.

10 'Rai lapiya Apelesi kí tɔji ndaji nam kí ę nam kàdì Kristi-ti. 'Rai lapiya dow-je kí męę kəy-ti lə Aristobul.

11 'Rai lapiya noji-m Erodiɔn. 'Rai lapiya dow-je kí męę kəy-ti lə Narsisi kí 'nam kàdì 'Babe-ti.

12 'Rai lapiya Tripen-je kì Tripoji kí 'to dené-je kí d'ɔɔ rɔgi-rɔgi kɔɔ kullə lə 'Babe. 'Rai lapiya Pərsidi kí m'ində-é dan kəm-m-ti, ę ɔɔ rɔgi-rɔgi kɔɔ kullə lə 'Babe.

13 †'Rai lapiya Rupusi kí to dow kí 'Babe mbəti-é kin rəm, 'rai lapiya kɔ-é kí to kɔ-m kin rəm tɔ.

14 'Rai lapiya Aseṅkriti, Plegɔ, Erməsi, Patrobasi, Ermasi, kì ngankɔ-ji-je kí njékadmęę-je kí d'isi sə-dé.

15 'Rai lapiya Pilologi-je kì Juli, Nere-je kì kɔnan-é, Olęmpasi kì njékaa njay-je kí d'isi sə-dé.

16 'Rai-ną lapiya kuwə-ną kàdì-ną-ti kì męę kí aa njay. Njékəwną-je lə Kristi lay ya 'ra-si lapiya.

17 Ngankɔ-m-je kí njékadmęę, dow-je kí njékosi néndó kí ingəi kin ngərəngi kì kəm rəbi sulə dow-je kadi 'gangi-ną rəm, kì kəm rəbi ra-dé kadi d'usi męę majal-ti rəm kinlé, m'ulə dingəm męę-si-ti kadi ooi go rɔ-si rɔ-dé-ti. Ɔri rɔ-si ngərəngi kɔgi rɔ-dé-ti.

18 Kɔɔ ko dow-je kí bè kinlé 'ra kullə lə 'Babe lə-ji Kristi al, ngà 'ra kullə kɔɔ męę-dé ya par; ta-je kí maji-maji kì ta piti-ną-je bá d'ədi-né dow-je kí njékəmkor al.

† 16:13 16:13 Mar 15:21

19 Ə səi rəmə, dow-je lay ya 'gə təl rə go ta-ti lə-si; adi m'ra rənəl kdo ta lə-si, ngà kí sobi do néra kí maji lé, kadi 'toi njégosi-je ə kí sobi do néra kí majal rəmə, kadi aai njay tɔ.

20 Này n̄a al kadi Lubə kí njèlapiya lər Sat̄a gin nja-si-ti lər-lər. Kadi ramaji lə 'Babe lə-ji Jeju này sə-si!

21 †Timote kí madkullə lə-m ra-si lapiya, bá Lisiyusi, Jas̄ə k̄i Sojipater kí 'to noji-m-je 'ra-si lapiya tɔ.

22 M̄a Tertusi kí njèndàngi mbete lé kàrè, m'ra-si lapiya k̄i takul nam kí m'nam kàd̄i 'Babe-ti tɔ.

23 †Gayusi kí njèkuwə-m m̄a Pol mba k̄i rə-é-ti rəm, njèkadi njèkəwn̄a-je 'kəw-n̄a rə-é-ti kinlé, ra-si lapiya tɔ. Erasti kí to njèkoo go né-je lə febo ra-si lapiya rəm, bá ngonk̄ə-ji Kartusi kàrè ra-si lapiya tɔ.

24 [Kadi ramaji lə 'Babe lə-ji Jeju Kristi này sə-si lay! Amen!]*

25 Lubə əw k̄i tógi kí asi mbusi nja-si k̄i kəm rəbi Poyta kí Maji kí sobi do Jeju Kristi kí m'isi m'ilə mbə-é. Poyta kí Maji kinlé bá to kəm rəbi kí ɛ toji-né né-je kí tò lo bəyɔ-é-ti low lə low-je n̄u,

26 bá bone bè ɛ t̄ɛ k̄i do-é k̄i takul mbete-je lə njépata-je kí ta-é-ti kí 'ndàngi kí go ndu-ti kí ɛ kí to Lubə kí njèkisi sartagangi un adi-dé ə in̄ə kadi gin dow-je lay kí 'to jipi-je al 'gə, kdo kadi d'adi-é-né m̄ɛ-dé ə 'təl-né rə-dé go ta-ti liə.

† **16:21 16:21** Knj 16:1 † **16:23 16:23 a** Knj 19:29; 1Kɔ 1:14; **b** 2Ti 4:20 * **16:24 16:24** Ta-je kí tò mbunə né-ti kinlé [...] goto m̄ɛ mbete-je-ti kí dɔs̄ay kí dan-ti-je kí 'ndàngi k̄i ji-dé k̄i ta greki.

²⁷ Kadi Lubə kí ę ya k̀ kár-é to njègosi lé, rifa to 'liə k̀ dɔ ɓal-ɓal k̀ kəm rəbi kí rɔ Jeju Kristi-ti! Amɛn!

Mango
Mango: Ta lə Lubə Kunmindi kí Sigi (New
Testament)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mango

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source
files dated 13 May 2025

96bdbd07-24d6-556c-9e7c-7269c72880cd